

Bilaga till underlag för budget 2010
och inriktning för 2011-2012

LOKALFÖRSÖRJNINGSPLAN 2009-2012

Bakgrund

I samband med nämndernas arbete med underlag till budget 2010 med beräkningar för 2011 och 2012 ska en lokalförsörjningsplan (LFP) utarbetas. Planen är ett verktyg för att staden på såväl lokal som central nivå ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler.

I lokalförsörjningsplanen redovisas:

- Planering för att staden utifrån befolkningsprognos ska ha tillräcklig skolkapacitet - oavsett egen eller fristående regi.
- Planering inom egenregi för en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhetsmiljö.

Ett genomsnittligt barn i Sverige tillbringar under sina första nitton år ungefär halva sin vakna tid i skolmiljön¹. På så sätt är lokalförsörjningen viktigt för en stor del av stadens invånare. Ytterst handlar planeringen om att säkerställa att det oavsett huvudman finns tillräcklig skolkapacitet, men ambitionen är även att åstadkomma en god miljö. Den fysiska skolmiljön inbegriper utöver utemiljön, byggnaden och verksamheten, också tillgängligheten till skolan. Gångstråk till skolan, en fungerande skolgård, bullernivåer och utomhusluftens kvalitet är på så sätt faktorer som är viktiga att beakta i den fysiska planeringen och som bör ligga till grund för beslut att reservera mark för skoländamål. Planen däremot är översiktlig och har inte den detaljeringsgrad som krävs för att redovisa ett helhetsperspektiv.

Läsanvisningar

Under rubriken "*skolor i Stockholm*" redovisas befolkningsprognos och planering för att staden ska ha tillräcklig skolkapacitet - oavsett om skolan drivs i egenregi eller av fristående huvudman. Förvaltningen avser att under året upprätta ett särskilt planeringsdokument kring den övergripande lokalförsörjningen. När beslut finns för kommunalt huvudmannaskap redovisas projekt under egenregi.

¹ "Vår tids skola – hur ska den byggas?", Rådet för arkitektur, form och design. Rapport 2008:2.

Förvaltningens egenregi redovisas per verksamhetslag:

- *grundskola, obligatorisk särskola och skolbarnomsorg*
- *gymnasieskola och gymnasiesärskola*
- *vuxenutbildning, särvox och kvalificerad vuxenutbildning*
- *administrativa lokaler*

Planen speglar lokalbeståndet per den 1 mars 2009. Redovisning av förändringar i lokalbeståndet gäller perioden 1 mars 2009-2012 och ekonomiska uppgifter redovisas med beräkning av helårseffekt. Vid de ekonomiska beräkningarna har hänsyn tagits till projekts prioritet, indexuppräknings av hyra och amortering, men inte till relevantförändringar eller byggkostnadsindex. Förteckningar över planerade projekt redovisar bland annat projekts prioritet och det är viktigt att observera att även projekt med låg prioritet ingår. Projektens investeringsnivå anges enligt offert om en sådan finns och är inte uppräknade med byggkostnadsindex.

Befolknings- och relevantprognoser sträcker sig fram till år 2017 och har levererats från Utrednings- och statistikkontoret (USK). Befolkningsprognosen innehåller till skillnad mot relevantprognosen även planerad nybyggnation.

Inhyrda lokaler redovisas efter huvudsakligt verksamhetsinnehåll och hänsyn tas då inte till att exempelvis lokalyta/kapacitet i grundskolor hyrts ut till stadsdelsförvaltningar för att användas som förskola. På samma sätt ingår i gymnasieverksamhetens lokalbestånd lokalytor/kapacitet som används för vuxenutbildning.

Tidigare lokalföröpfjningsplaners lokalbilaga har enligt stadsledningskontorets anvisningar utgått och motsvarande uppgifter kommer att hämtas ur stadens nya fastighetsdatasystem (LOIS) i takt med att systemet är i drift.

Utbildningsförvaltningen är en av två pilotförvaltningar och bedömningen är att tillförlitliga rapportuttag ska vara möjliga att göra halvårsskiftet 2009. Uppgifter i tabeller kring kostnadsutveckling är endast delvis ifyllda.

Budget och verksamhetsplan

I stadens budget för 2009 och utbildningsnämndens verksamhetsplan har fastställt mål, aktiviteter och indikatorer. I lokalföröpfjningsplanen belyses dessa i första hand under respektive verksamhetslag.

KF:s inriktningsmål: *Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras.*

Nämndmål: *Fler elever/studerande når målen för utbildningen.*

Alla elever omfattas av en god fysisk och psykosocial miljö.

För lokalförsörjningen innebär detta i första hand fortsatt arbete med tillgänglighetsåtgärder respektive integrering av särskola och skolbarnomsorg. Vidare ska pågående utredning av möjligheten till utökad samverkan alternativt samgående mellan Alviksskolan och Manillaskolan intensifieras.

KF:s inriktningsmål: *Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva*

KF:s mål för verksamhetsområdet: *Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna*

Nämndmål: *Utbildningsnämnden ökar resurserna till kärnverksamheterna genom en effektivare administrations- och lokalhantering*

Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för verksamhet i egen regi, genomsnittlig hyra för pedagogiska lokaler per kvadratmeter, genomsnittlig yta² per elev/studerande och genomsnittlig hyreskostnad per elev/studerande är indikatorer för att mäta effektivitet och fokus på kärnverksamheterna. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka för ett effektivt och flexibelt lokalutnyttjande för de pedagogiska verksamheterna. Vidare ska översynen av grundskolors externa lokaler fortsätta.

Tidigare åtagande vad gäller godkänd ventilation har överförts till Skolfastigheter i Stockholm (Sisab). Sisab:s mål är att ha 100 procent godkänd OVK³ år 2010. Fastighetsägare och verksamhetsutövare har även att följa arbetsmiljölagstiftning och miljöbalken.

Organisation

Lokalansvaret inom utbildningsförvaltningen har fördelats på grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, vuxenutbildningsavdelningen, administrativa avdelningen och personalavdelningen. Avdelningarna har budget-, drift- och planeringsansvar. De är beställare gentemot ekonomi- och lokalavdelningens lokalenhet som handlägger fastighetsrättsliga ärenden och byggnadsprojekt över 0,5 mnkr. Enheten svarar även för förvaltningens hyres- och avtalsadministration. Lokalenheten svarar även för övergripande planering för att säkerställa tillgången till skolkapacitet oavsett skolhuvudman. Ansvar för lokalenheten ansvarar för enskilda projekt fram till att beslut finns om huvudmannaskap. Driftansvar respektive ansvar för mindre ombyggnadsprojekt under 0,5 mnkr har delegerats till respektive skolenhet.

² Med yta avses "bruksarea" (BRA), d v s byggnadens area inkl innerväggar, trapphus, källare etc, men exkl byggnadens omslutande konstruktion.

³ Obligatorisk funktionskontroll av ventilationssystem (OVK) utförs av fastighetsägare. Godkänd OVK avser om ventilationssystemet fungerar med utgångspunkt från det byggregelverk som gällde vid byggnationen.

Sammanfattning

I lokalförsörjningsplanen redovisas planering för att staden utifrån befolkningsprognos ska ha tillräcklig skolkapacitet - oavsett egenregi eller fristående - respektive planering inom egenregi för en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhetsmiljö.

Den stora befolkningsförändringen sker i åldersgruppen 6-12 år som ökar med cirka 11 000 personer. Ökningen har geografiska variationer och de största ökningarna sker i nybyggnationsområden. Det minskade antalet personer i åldern 16-18 år uppgår till 1 700 personer och motsvarar befolkningsökningen i åldersgruppen 13-15 år. Till skillnad mot elevantalsprognoser för egenregi omfattar befolkningsprognosen även framtida nybyggnation.

Förvaltningens inriktning är att säkerställa kapacitet i närområdet för de yngsta eleverna från förskoleklass till årskurs fem. Samverkan finns med stadsdelsförvaltningar för att när så är möjligt använda skolan som förskola och vice versa. De äldre grundskoleeleverna från årskurs sex till nio förutsätts förflytta sig inom ett större geografiskt område. Nya stadsutvecklingsområden kan däremot ligga långt från befintliga skolor och ofta finns förväntningar om att det ska vara möjligt att få sin skolgång i det nya bostadsområdet.

I första hand löses behov av ökad kapacitet genom befintliga skolor. I andra hand initieras planering för att öka kapaciteten genom att möjliggöra etablering av nya skolenheter. Översyn av skolpliktsområden och arbete med kapacitetshöjande åtgärder inom befintligt bestånd är därför viktiga medel för att begränsa behovet av nya skolenheter. Förvaltningen inför för närvarande ett nytt IT-stöd för att genom bland annat befolkningsstatistik på kvartersnivå kunna simulera skolpliktsområden och på så sätt åstadkomma skolpliktsområden som bättre motsvarar behoven.

Kapacitetsutnyttjandet inom utbildningsförvaltningens grundskoleverksamhet bedöms till 87 procent. Inom gymnasieverksamheten bedöms kapacitetsutnyttjandet till cirka 92 procent. Stor osäkerhet finns då olika stadsdelsförvaltningar värderat grundskolekapacitet olika och på grund av att lokaler redovisas efter huvudsakligt verksamhetsinnehåll. Hänsyn tas därför inte till att exempelvis lokalyta/kapacitet i grundskolor hyrts ut till förskola eller när vuxenutbildning finns i gymnasieskolor. Oavsett osäkerheten i kapacitetsbedömningar kan konstateras att ledig kapacitet finns i områden med vikande elevunderlag och att brist på kapacitet finns i områden där det byggs nya bostäder. Kapacitetsbedömningarna kommer att justeras i takt med att

lokalupplåtelse registreras i nya fastighetsdatasystemet och lokalyta/kapacitet fördelas på den verksamhet som nyttjar lokalen. Därutöver kommer nya kapacitetsbegrepp att införas under 2009-2010 då kapacitet kommer att beskrivas i form av teknisk kapacitet respektive verksamhetens kapacitet.

Under planeringsperioden ska fokus läggas på tillgänglighetsåtgärder för att göra skolans lokaler mer tillgängliga för funktionshindrade och att lokalmässigt integrera skolbarnomsorgen och den obligatoriska särskolan. Ett annat prioriterat uppdrag är att sänka hyreskostnadens andel av egenregins totala kostnad. 2009 bedöms hyreskostnadens andel av den totala kostnaden uppgå till 17,4 procent inom grundskolan och 25,5 procent av gymnasieskolans totala kostnad. Den prognostiserade utvecklingen är positiv, men mycket osäker då vissa projekt inte är kostnadsberäknade. Det har heller inte varit möjligt att ta hänsyn till elevtalsutvecklingen, vilken är avgörande för verksamheternas ekonomi.

Inom egenregin finns ett antal planerade lokalförändringar, vilka beskrivs utifrån vilken fas de befinner sig i och vilken prioritet de har. Planen innehåller därför även projekt med låg prioritet. Projekten är till stor del aktualiserade för att komma tillrätta med bristande kapacitet, alternativt överkapacitet eller myndighetskrav alternativt risk för myndighetskrav. Projekt som genomförs innehåller ofta även anpassningar för att förbättra arbetsmiljön och för att bättre anpassa lokalerna till dagens pedagogiska verksamhet. Inom grundskolan redovisas även projekt i form av översyn av skolpliktsområden, vilka kan resultera i lokalförändringar.

Förändringar inom gymnasieskolan fastställdes i samband med verksamhetsplanen för 2009 och avsikten är att i verksamhetsplanen för 2011 ha tillräckligt väl underbyggt underlag för att kunna föreslå nämnden ytterligare åtgärder. I takt med att befolkningen i gymnasieålder minskar från och med 2011 kommer situationen med konstant antal elever på de kommunala skolorna och ökande andel elever på de fristående skolorna inte att kunna fortgå. Eleverna räcker helt enkelt inte till. De populäraste gymnasieskolorna framförallt i innerstadsområdet kommer säkerligen även fortsättningsvis att ha fler sökande än platser. Detta oavsett kommunal eller fristående huvudman. Möjligheten att växla gymnasielokaler till grundskolelokaler analyseras vidare i samband med att översyn av skolpliktsområden respektive gymnasieverksamhetens fortsatta översyn.

Utbildningsförvaltningens egenregi	2009	2010	2011	2012
Beräknad bruttohyreskostnad per år, mnkr	1 429	1 442	1 437	1 452
Beräknad hyresintäkt per år, mnkr	20	14	14	14
Beräknad nettohyreskostnad per år, mnkr	1 409	1 428	1 423	1 438

Skolor i Stockholm

INLEDNING

Under denna rubrik redovisas befolkningsprognos, större nybyggnadsområden och planering för att staden ska ha tillräcklig skolkapacitet - oavsett om skolan drivs i egenregi eller av fristående huvudman.

Stockholms skolmarknad består av såväl kommunala som fristående skolor. Elever och föräldrar gör sina skolval utifrån olika perspektiv och värderingar. Stockholms skolmarknad är mycket rörlig. Elever (och deras föräldrar) gör val och omval. I genomsnitt bytte de elever som började grundskolan 1997 skola drygt en gång utöver det byte som sker vid studieövergångar. Ungefär hälften av eleverna går i en annan skola än de tillhör utifrån stadens skolpliktsområden.

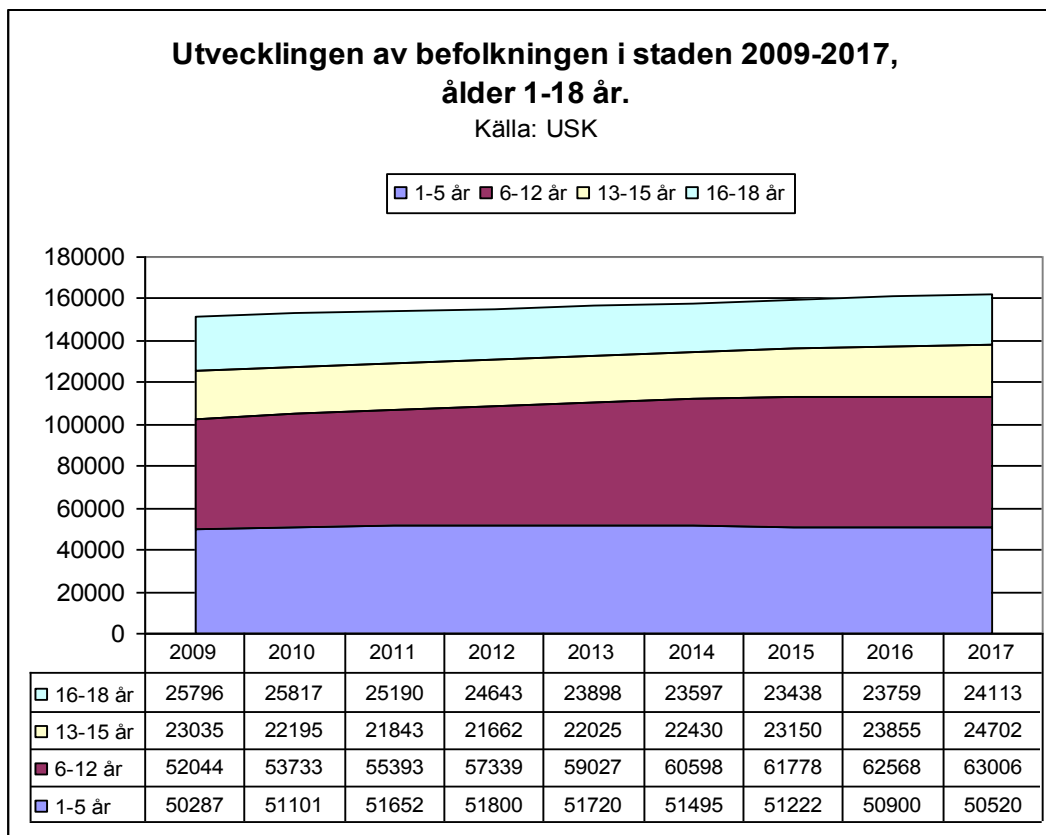
I Stockholms stad finns 116 kommunala rektorsenheter med 147 grundskolor. Det finns 97 fristående grundskolor varav 17 stycken är skolor med små elevgrupper för elever i behov av särskilt stöd. Inom gymnasieskolan finns 28 kommunala enheter och 63 fristående gymnasieskolor.

Uppgift saknas om de fristående skolornas totala elevkapacitet. Antal stockholmselever vid de fristående gymnasieskolorna i Stockholm är 9 390⁴. Det motsvarar cirka 32 procent av alla stockholmselever.

BEHOVSANALYS

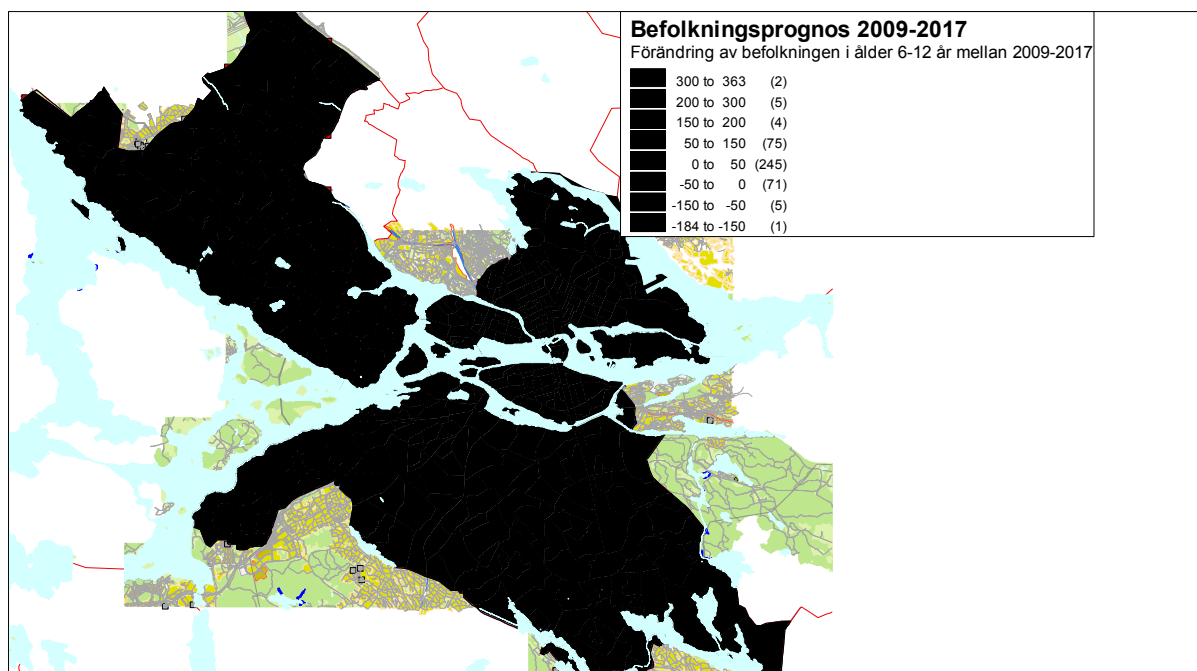
Befolkningen i åldern 1-18 år ökar mellan åren 2009-2017 från cirka 151 000 personer till cirka 162 000 personer, det vill säga en befolkningsökning med cirka 11 000 personer. Den stora ökningen sker i gruppen 6-12 år som ensam står för cirka 11 000 personer. Det minskade antalet personer i åldern 16-18 år uppgår till 1 700 personer och motsvarar befolkningsökningen i åldersgruppen 13-15 år. Till skillnad mot elevantalsprognoser omfattar befolkningsprognosen även framtida nybyggnation.

⁴ februari 2009

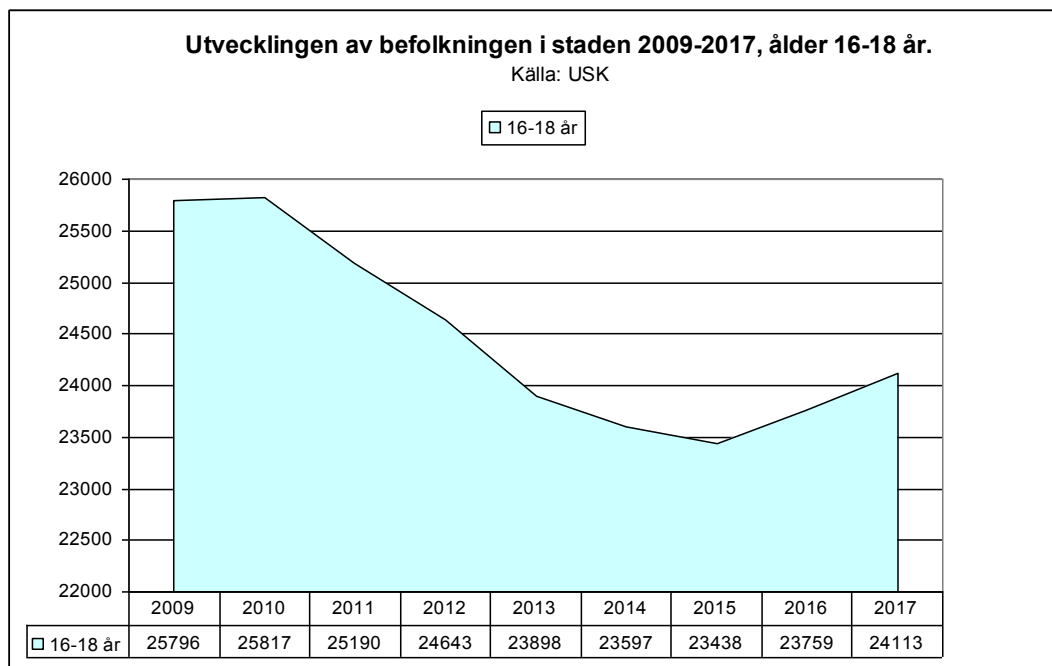
Befolkningen i åldern 1-5 år ökar med cirka 1 500 personer mellan 2009 och 2012 för att därefter successivt minska till i princip 2009 års nivå. Vidare redovisning sker vidare under rubriken ”Förskoleverksamhet”.

Befolkningen i åldern 6-15 år ökar mellan åren 2009-2017 från cirka 75 100 personer till cirka 87 700 personer. Detta innebär att befolkningen i grundskoleåldern ökar med cirka 12 600 personer till och med år 2017. Den stora förändringen sker inom åldersgruppen 6-12 år som ökar med cirka 11 000 personer. Ökningen har geografiska variationer och redovisas på nedanstående karta. De största ökningarna sker i nybyggnadsområden.

Befolkningen i åldern 16-18 år är relativt konstant åren 2009-2010 för att därefter minska från cirka 25 800 personer till cirka 24 100 personer. Befolkningsantalet är som lägst år 2015 då det är 2 400 lägre än 2009. Därefter ökar elevantalet något för att år 2017 ligga cirka 1 700 lägre än 2009.

I takt med att befolkningen i gymnasieålder minskar så kommer situationen med konstant antal elever på de kommunala skolorna och ökande andel elever på de fristående skolorna inte att kunna fortgå. Eleverna räcker helt enkelt inte till. De populäraste gymnasieskolorna framförallt i innerstadsområdet kommer säkerligen även fortsättningsvis att ha fler sökande än platser. Eftersom elever söker sig mot innerstaden är risken stor att skolor i stadens och länets ytterområden drabbas av vikande elevunderlag. Detta oavsett huvudman. Efter prognosperioden bedöms elevunderlaget öka med minst 4 000 personer (2018-2024).

Större nybyggnadsområden

Nedan listas större nybyggnadsområden där beslut om huvudmannaskap för skola saknas. Vid eventuellt beslut om att etablera en kommunal skolenhet aktualiseras behov av en tidigare etablering för att på så sätt även klara behovet av förskoleplatser i kommunal regi. Motsvarande behov kan även finnas för en fristående enhet som driver förskola och skola. Nybyggnadsprojekt med kombinationer av fristående och kommunal verksamhet försvåras av att olika momsregler gäller för fristående skolor och för kommunal verksamhet (avser hantering av byggmoms).

Norra Stationsområdet

Inom Norra Stationsområdet planeras 6 000 nya lägenheter som ger förutsättningar för cirka 13 000 boende. Första etappen beräknas vara klar år 2017. Mark för skola har inte reserverats inom området, utan förutsätts etableras utanför nybyggnadsområdet. Förvaltningen avser att utreda tre scenarier, byggnation utanför bostadsområdet, eventuell möjlighet att överta Sveaplans gymnasium, respektive etablering av ny skolkapacitet i Solna. En etablering i Solna bedöms däremot inte kunna ersätta en etablering i Stockholm då skolpliktsområden inte kan gå över kommungränser⁵.

⁵ Prövades av projektet ”Frigöra resurser till pedagogiska satsningar och inhyrning av nya skolor genom effektivare lokalutnyttjande”(Dnr 07-321/1976) med anledning av Hammarby Sjöstad och eventuell samverkan med Nacka kommun.

Nordvästra Kungsholmen

Planprojektet Lindhagen på nordvästra Kungsholmen beräknas innebära att 20 000 personer bor i området år 2017, vilket ska sättas i relation till de 7 000 personer som bodde i området år 2005. Befolkningsprognosen för Kungsholmen i sin helhet visar en ökning med 1 000 personer i grundskoleåldern fram till 2017.

Befolkningen i åldern 6-11 år ökar med cirka 680 personer och i åldern 12-15 år med cirka 320 personer. Förslag på inplacering av nya skolor har upprättats av stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret i samråd med Kungsholmens stadsdelsförvaltning och har redovisats för utbildningsnämnden i samband med ärende om utbyggnad av Kullskolan.

Norra Djurgårdsstaden (Hjorthagen med mera)

En ny stadsdel planeras på den västra delen av gasverksområdet i Hjorthagen. En etappvis utbyggnad planeras med ett par hundra lägenheter per år från år 2008 med start för inflyttning tidigast 2010. Totalt planeras 2 250 bostäder varav 200 studentlägenheter. Projektet är en del av stadsutvecklingsområdet Hjorthagen-Värtahamnen-Frihamnen-Loudden.

Hammarby Sjöstad

När planområdet Hammarby Sjöstad omkring år 2017 är fullt utbyggt, kommer här att finnas 11 000 lägenheter, varav 1 500 på Södermalmssidan av kanalen. Uppskattningsvis innebär det sammanlagt 25 000 invånare. Planprojektet Henriksdalshamnen som uppförs nu innehåller ca 880 nya lägenheter med inflyttning mellan 2009 fram till 2012. Närmaste året färdigställs även 250 lägenheter inom detaljplanen för Sjöstadsparken och 70 lägenheter i gamla Lumafabriken. Fem ytterligare detaljplaner är under arbete: Fredriksdal 400 lägenheter, Henriksdalshamnen 2, Lugnet 2 och 3 samt Danvikstorg med uppskattningsvis 1500 lägenheter.

Bromsten

I delar av Bromstens industriområde planeras en förtätning med bland annat bostäder. Stadsbyggnadsnämndens programförslag innehåller cirka 1 100 lägenheter. Därutöver sker nybyggnation i närområdet, vilket innebär att det totala antalet nya lägenheter beräknas uppgå till 1 700. Planeringsprogrammet beaktar befintliga fastighetsgränser och möjligheter till en etappvis utbyggnad, vilket gör att exploateringen beräknas pågå under en tioårsperiod. Planeringsprogrammet inkluderar en ny skola som kan ta emot elever från de cirka 1 700 nya lägenheter. Inom skoltomten vid nuvarande idrottsplats föreslås även 6 av 9 förskoleavdelningar inrymmas. Då bostadsbyggnationen sker under en tioårsperiod är det angeläget att pröva möjligheten att successivt bygga ut den nya skolan och att nyttja kringliggande skolor för äldre elever. Samplanering med

berörd stadsdelsförvaltning kan innebära att förskola inryms i skolan och avvecklas i takt med att antalet grundskoleelever ökar.

Liljeholmen

Liljeholmen är ett av stadens stadsutvecklingsområden och utbyggnaden kommer att pågå fram till 2010-2015. Liljeholmen kommer i framtiden att innehålla drygt 4 500 nya lägenheter för cirka 8 000 boende. En stor del av lägenheterna ligger i Årstadal och vid Liljeholmskajen. Hösten 2008 har omkring 1 600 lägenheter färdigställts i området; på Liljeholmstorget, i Årstadal-Liljeholmskajen och i Årstaberg. Vidare är ytterligare 800 lägenheter under byggnation vilket innebär att år 2009 kommer stadsdelen att vara halvvägs i sin utbyggnad av nya bostäder. Årstadalsskolan har byggts för att klara del av Liljeholmens behov och del av skolan nyttjas idag som förskola. Därutöver har Högalidsskolan på Södermalm och etablering av fristående skolor pekats ut som alternativ.

KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Stockholms stads grundskolor är, genom sin storlek, den dominerande aktören på skolmarknaden. De 147 kommunala skolorna har en sammantagen bedömd kapacitet om 68 100 elevplatser. De fristående grundskolorna har sammanlagt en kapacitet om cirka 18 700 elevplatser⁶. Vid en jämförelse framgår att det skiljer 5 100 elever mellan de fristående grundskolornas elevkapacitet och antal stockholmselever som går i fristående grundskolor i Stockholm. Bland dessa 5 100 platser finns elever från andra kommuner. Det finns inga tillgängliga uppgifter på hur många elever det handlar om, det vet bara skolorna själva.

Stockholms stads gymnasieskolor omfattar 28 skolor med en sammantagen bedömd kapacitet om knappt 20 000 elevplatser. Antalet folkbokförda i Stockholms stad som valde en kommunal gymnasieskola låg på ungefär samma nivå år 1995 som 2008. Eftersom antalet individer i gymnasieålder folkbokförda i Stockholm samtidigt ökat, har andelen som valt en fristående gymnasieskola successivt ökat från 4 till drygt 30 procent. Andelen elever som valt att studera i andra kommuner eller landsting har hållit sig relativt konstant.

Antalet fristående gymnasieskolor i länet är ca 110, varav i staden 63. Någon beskrivning av fristående gymnasieskolors kapacitet motsvarande grundskolan har inte tagits fram då programutbudet gör det svårbedömt. Sannolikt finns avvikelser mellan skolors verkliga kapacitet och det sammantagna antalet utbildningsplatser som skulle redovisas om samtliga programs utbildningsplatser summerades.

⁶ De fristående grundskolorna i Stockholm har i samband med framställandet av katalogen "Dags att välja skola" lämnat in uppgifter på elevkapacitet inför läsåret 2009/2010.

Därutöver är skolmarknaden regional och kapaciteten är därför inte tillgänglig enbart för stockholmselever.

Kapacitet i egenregi ska på sikt redovisas i form av teknisk kapacitet (utifrån exempelvis tekniska och funktionella begränsningar och myndighetskrav) och verksamhetskapacitet (utifrån verksamhetens specifika behov, exempelvis beslut om gruppstorlek). I dagsläget finns enbart ett kapacitetsmått. Denna kapacitet redovisas som teknisk kapacitet, men är i realiteten ett mellanting mellan de två kapacitetsmått som ska användas i framtiden. Under 2009-2010 ska förvaltningens kapacitetsuppgifter för egenregi uppdateras enligt de två nya kapacitetsmåten.

FÖRÄNDRINGAR I LOKALBESTÅNDET

En växande storstad ställer stora krav på utbyggnad av offentlig service i nybyggnadsområden samtidigt som servicebehovet minskar på andra platser. I första hand påverkas grundskolan av ändrat behov av service.

Förvaltningens inriktning är att säkerställa kapacitet i närområdet för de yngsta eleverna från förskoleklass till skolår fem. Samverkan finns med stadsdelsförvaltningar för att när så är möjligt använda skolan som förskola. De äldre grundskoleeleverna från skolår sex till nio förutsätts förflytta sig inom ett större geografiskt område. Nya stadsutvecklingsområden kan däremot ligga långt från befintliga skolor och ofta finns förväntningar om att det ska vara möjligt att få sin skolgång i det nya bostadsområdet.

I första hand löses behov av ökad kapacitet genom befintliga skolor. I andra hand initieras planering för att öka kapaciteten genom att möjliggöra etablering av nya skolenheter. Detta sker oavsett om en kommunal eller fristående skola ska etableras. I ett långsiktigt perspektiv kan skolkapaciteten säkerställas genom planbestämmelser och ytterst genom att staden genom Sisab äger skolbyggnader.

Ett perspektiv som ibland förespråkas är att överge ambitionen att etablera nya permanenta byggnader och istället etablera tillfälliga byggnader. På så sätt säkerställs behovet av skolkapacitet samtidigt som lokalavveckling möjliggörs i takt med demografiska förändringar. Ett mer önskvärt alternativ är att utifrån befolkningsutvecklingen etablera kombinationer av permanenta och tillfälliga skolbyggnader. Det finns därför behov av att utveckla elevantalsprognoser som verktyg i skollokalplaneringen.

Förvaltningen har inte kunskap för att beskriva fristående skolors framtida förändringar med undantag av konsekvenser av redan fattade beslut om etablering. I tabellen nedan beskrivs nya fristående skolors planerade framtida elevkapacitet i

förhållande till elevantalet den 30 september 2008. För att ge en mer heltäckande bild av de fristående skolornas lokalresurser och planering krävs att information inhämtas från skolorna. Större kunskap om de fristående skolorna skulle förbättra förvaltningens planering för att långsiktigt säkerställa skolkapaciteten för stadens elever.

Ny skola ht 2008	Stadsdel	Åk	Elevkapacitet full utbyggnad	Sthlms elever 2008-09-30
Dialogskolan	Hässelby Vällingby	1-6	46	32
Enskede Byskola	Gamla Enskede	F-9	130	23
Internationella skolan för rättvisa och fred	Skärholmen	6-9	150	120
Jensen	Gärdet	F-9	560	78
Magitaskolan *	Södermalm	F-6	5	3
Mångården	Kista	F-3	80	22
Olympen	Långbro park	F-9	350	67
Sofiaängens skola *	Södermalm	7-9	20	14
Vittra Luma park	Hammarby sjöstad	F-3	80	17

* skolor med få elever som bara tar emot elever i behov av särskilt stöd

Ovanstående tabell visar att det exempelvis i Gamla Enskede kommer att finnas ett hundratal nyskapade platser under de närmaste åren, på Gärdet kommer det finnas plats för drygt 400 nya elever och i Långbro för cirka 300 elever. Platserna kommer inte enbart att tillfalla stockholmselever eftersom de fristående skolorna ska vara öppna för alla. Vid en kösituation kan en fristående skola dock ha en viss prioriteringsordning som bland annat kan innebära ett geografiskt avgränsat område.

Utifrån 2008 års ansökningar om att starta fristående skola har 15 grundskolor fått godkännande om att starta. Hur många av dem som i realiteten startar till hösten 2009 är svårt att veta, liksom var i Stockholm de kommer att etablera sig. Om man utgår från läsåret 2008/2009 så är det troligt att det tillkommer drygt 10 fristående grundskolenheter i Stockholm. Tre av skolorna som blivit godkända, och som kommer att starta om de hittar lokaler i innerstaden, tillhör huvudmannen Jensen education college AB. Vid full kapacitet beräknas de kunna ta emot 560 elever per F-9 skola.

Gymnasieskolan har hela staden eller regionen som upptagningsområde och påverkas därför av den generella befolkningsutvecklingen i åldersgruppen 16-18 år. Inför läsåret 2008/2009 kom det in 43 ansökningar till Skolverket om att få starta en ny eller utöka en befintlig fristående gymnasieskola i Stockholm. Ansökningarna resulterade i att sex nya gymnasieskolor startade hösten 2008. Skolinspektionen beräknar att sju nya gymnasieskolor startar till hösten 2009. Hur många som verkligen startar går inte att fastställa förrän efter sommaren.

Någon beskrivning av nystartade gymnasieskolors kapacitet motsvarande grundskolan har inte tagits fram då programutbudet gör det svårbedömt. Sannolikt finns avvikelser mellan skolors verkliga kapacitet och det sammantagna antalet utbildningsplatser som skulle redovisas om samtliga programs utbildningsplatser summerades. Även när det gäller de fristående gymnasieskolornas lokalresurser och planering är det nödvändigt med större kunskap.

Utredningar där beslut om huvudmannaskap saknas (egenregi redovisas under respektive skolform)

Utredningsskede⁷

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering ⁸ (mnkr)	Inriktnings- beslut
Hjorthagen	3 ⁹	Exploateringsområde med ny skola	150,0	
Norra Station	3	Ny skola		
NV Kungsholmen	3	Ny skola utöver utökning av Kullskolan	150,0	
Sjöstaden, Henriksdal	3	Ny skola	150,0	
Sjöstaden, Sickla	-	Sisab bygger	-	
Bromsten	3	Ny skola vid idrottsplatsen	150,0	
Liljeholmen	3	Säkerställa kapacitet i exempelvis Högalid (se grundskola)		
Lövholmen	3	Ersätter Gröndalsskolan och ger ny kapacitet	150,0	

SAMVERKAN

I samband med att utbildningsförvaltningen avvecklar lokaler tillfrågas alltid berörd stadsdelsförvaltning om eventuellt intresse att överta utbildningsförvaltningens hyresavtal. Stadens nya fastighetsdatasystem (LOIS) är under uppbyggnad och kommer att underlätta informationsutbyte mellan förvaltningar.

Främst grundskoleavdelningen har regelbundna kontakter med stadsdelsförvaltningar som gör förfrågningar om möjlighet att omvandla skollokaler till förskola. Ett hinder för omställning till förskola är att lokalbehovet ofta finns i tillväxtområden där även behovet av skollokaler är stort.

I samband med planering av nya skolenheter är successiv växling från förskola till grundskola en etablerad form av samverkan. Genom sådana lösningar minimeras

⁷ Utredningsskedet omfattar förvaltningens behovsanalys, verksamhetsbeskrivning, lokalprogram, skisser, översiktlig teknisk utredning och kostnadsuppskattning. Ärenden över 50 mnkr ska anmälas i kommunstyrelsens ekonomiutskott innan beslut i nämnd.

⁸ Hyresgenererande investering. I utredningsskedet är summan mycket osäker.

⁹ Prioritet 3: angelägen och aktuell åtgärd. Prioritet 1-5 redovisas i sin helhet på annan plats.

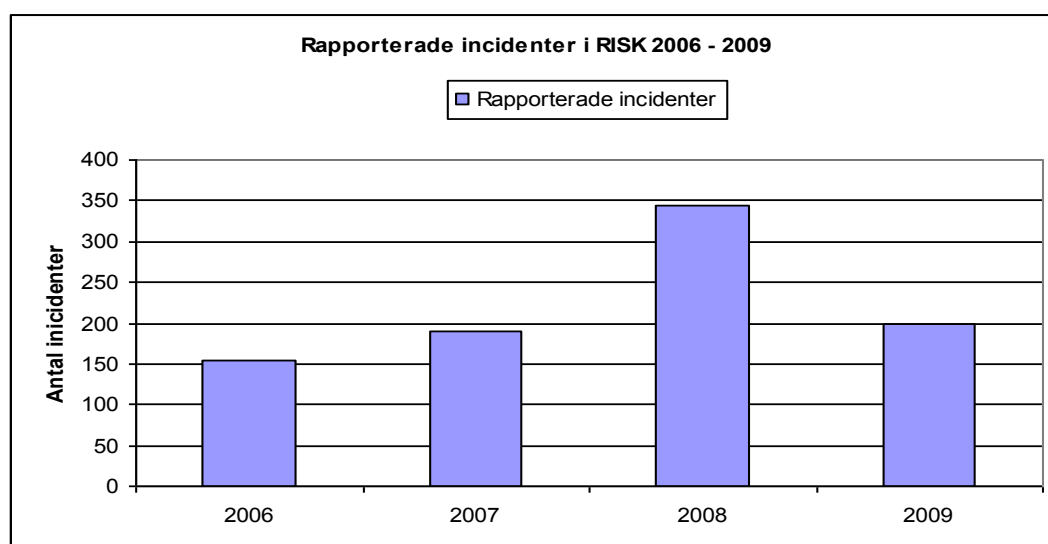
riskerna för tomgångshyra och staden får större möjlighet att hantera osäkerhet kring barn- och elevantal. Det är önskvärt att utöka samverkan så att även renodlad förskoletablering sker så att det är möjligt att ställa om förskolelokaler till skola. Det är i första hand önskvärt i de fall förskolor byggs i skolans närområde.

Samverkan med idrottsförvaltningen sker för att ersätta nybyggnation av skolidrottshallar med timhyra. För att en kommunal skola ska kunna förlita sig till timhyra förutsätts att hallen ligger i skolans närhet så att den aktuella skolans behov av halltid kan ges förtur om flera skolor konkurrerar om samma tid.

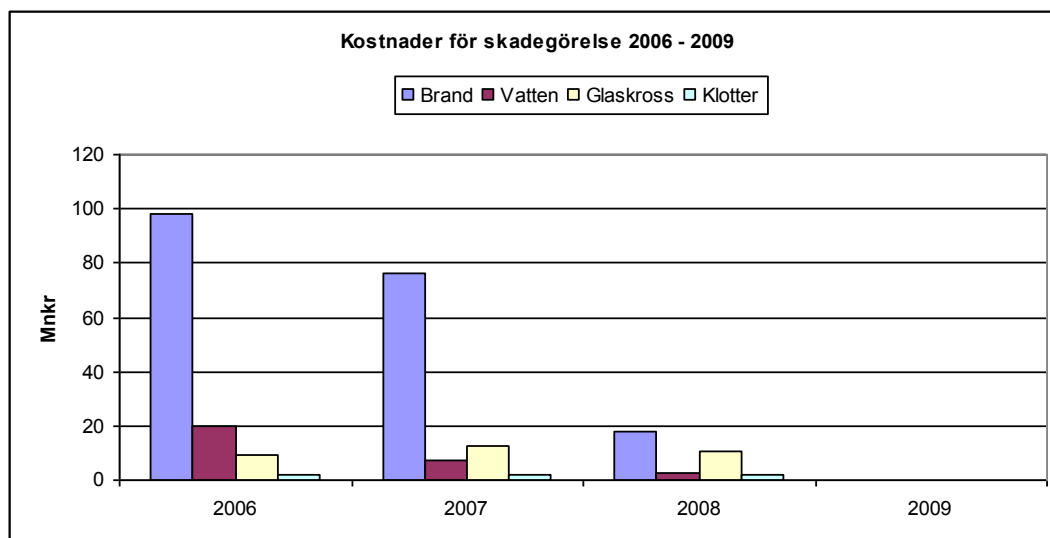
ATT FÖREBYGGA SKADEGÖRELSE – INCIDENTRAPPORTERING

Stora insatser har gjorts under 2008 och våren 2009 för att utbilda skolpersonal i skade- och incidentrapporteringsystemet (RISK). Rapportering av incidenter har ökat kraftigt, från enstaka per vecka till 30-40 per vecka.

För att undvika skador är det viktigt att arbeta förebyggande och rapportera in även små incidenter. Efter exempelvis en inträffad anlagd brand är det angeläget att snabbt vara på plats för att dels genomföra en brandutredning och dels rikta informationsinsatser mot berörda elever - oavsett storlek och oavsett om det är någon elev som är misstänkt. En snabb återkoppling är vital för att eleverna ska förstå att en anlagd brand innebär konsekvenser och inte tolereras av samhället. Från och med 2009 besöks varje skola som drabbats av brand av räddningstjänstens förebyggande insatser. Små bränder i exempelvis papperskorgar kan i slutändan leda till att hela skolbyggnader brinner ner. Det gäller att arbeta förebyggande redan vid första incidenten.

De fyra stora kostnaderna för skadegörelse 2008 var inom klotter och brand, glaskross och vattenskador. I tabellen nedan framgår total kostnad i mnkr som S:t Erik Försäkring, Sisab och skolorna står för tillsammans. Det huvudsakliga ansvaret för att förebygga skadegörelse ligger på skolnivå. Skolorna bär kostnaderna för inre skadegörelse och Sisab för yttre skadegörelse. Samverkan mellan Sisab och skolorna är nödvändig för att förebygga skador.

RISK OCH SÅRBARHET (RSA-ARBETET)

Arbetet med risk- och sårbarhetsarbete handlar bland annat om att kartlägga risker och sårbarheter med syfte att minska stadens och samhällets sårbarheter. För ett förebyggande säkerhetsarbete i Stockholms stad behövs en stadsövergripande modell för risk- och sårbarhetsarbete (RSA), vilket inte funnits tidigare. Staden ska arbeta både med skade- och incidentrapporteringssystemet (RISK) och RSA. Analyserna är viktiga beslutsunderlag för att stärka och förbättra säkerheten gällande stadens krishanteringsförmåga. Arbetet med RSA ska integreras i alla förvaltningar, stadsdelar och bolag och vara en del av stadens integrerade system för ledning och uppföljning av ekonomi och verksamhet.

Arbetet med säkerhet är prioriterat. Genomförandet av RSA är nödvändigt för att kunna arbeta med det förebyggande arbetet. Målet är att skapa helhetssyn och samordning och att alla som bor, verkar och vistas i staden ska känna sig trygga och säkra. Arbetet som genomfördes 2008 fokuserade på frågorna kring kärnverksamheter. Under 2009 fortsätter arbetet med att vidareutveckla RSA-arbete både på lokal och på stadsövergripande nivå.

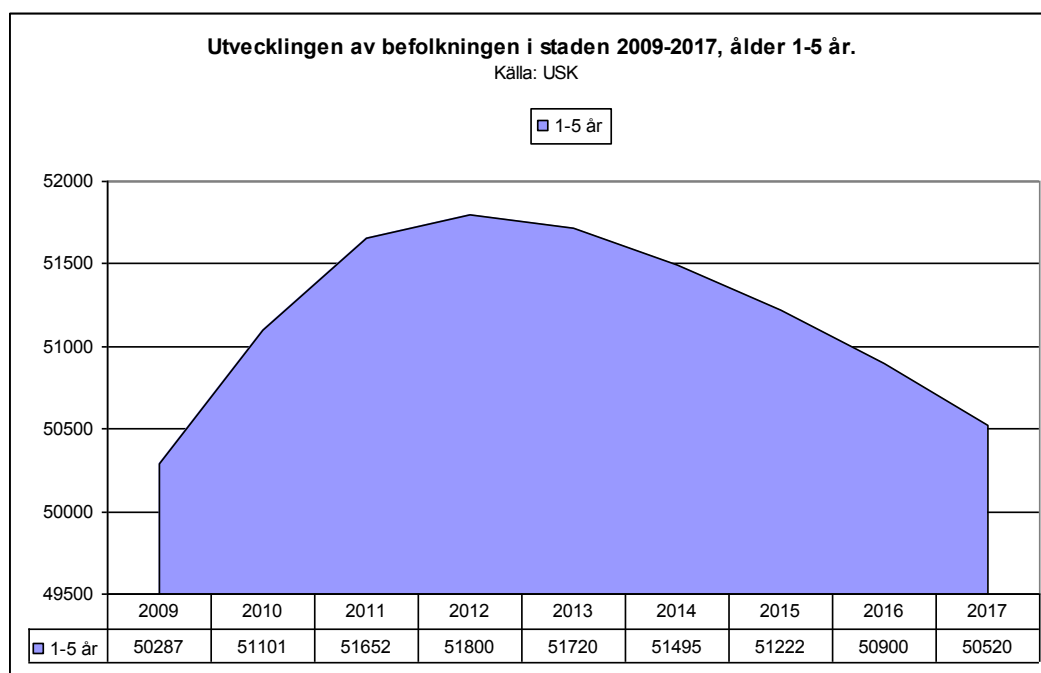
Ett väl utvecklat säkerhetsarbete ska bidra till ett Stockholm i världsklass. Vid kris finns det ett stort psykologiskt och lugnande värde i att skolverksamheten fungerar. Erfarenheter från kriser och katastrofer visar att skolan har en stor och viktig roll för samhällets psykologiska försvar. Att stänga en skola är därför i normalfallet inte aktuellt.

Förskoleverksamhet (enskilt driven verksamhet)

INLEDNING

33 procent av barnen i Stockholm går i någon av de för närvarande 393 enskilt drivna förskolor som finns i staden. 24 procent av fritidshemsbarnen går på enskilt drivna fritidshem. Tre av utbildningsnämndens grundskolor driver förskoleverksamhet på uppdrag av stadsdelsnämnder.

BEHOVSANALYS

Enligt USK:s befolkningsprognos för 2008 kommer antalet barn i åldern 1-5 att fortsätta öka och 2009 prognostiseras cirka 800 fler barn födas än under 2008. Befolkningen i åldern 1-5 år ökar med cirka 1 500 personer mellan 2009 och 2012 för att därefter successivt minska till i princip 2009 års nivå.

KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Uppgifterna om kapacitet och kapacitetsutnyttjande är osäkra. Ett rimligt antagande är att antalet inskrivna barn i princip motsvarar förskolornas kapacitet. De enskilt drivna förskolorna har nära 15 000 inskrivna barn. På de enskilt drivna fritidshemmen finns 5 500 barn.

FÖRÄNDRINGAR I LOKALBESTÅNDET

Känt inför 2009 är att tio nya förskolor och två förskolor med varsin ny avdelning har startat eller kommer att starta. Det innebär en utökad kapacitet med 528 platser. Nystartade förskolor kommer snabbt upp till den planerade barnkapaciteten. Detta kan förklaras med ökande antal små barn samt platsbrist i den kommunala förskoleverksamheten.

I förhållande till år 2008 är tio nya förskolor väsentligt färre än de drygt 30 förskolor som då startade. Av de 30 som startade år 2008 var dock 18 av förskolorna så kallade avknoppningar som gick från kommunal till enskilt driven regi. Dessa avknoppningar innebar därmed inte något egentligt tillskott till den totala platskapaciteten.

Känt antal nystarter av enskilt drivna förskolor 2009

Förskola	SDN	Antal platser	Hyreskomp
Förskola	Bromma	110	Okänt
Förskola	Södermalm	80	Okänt
Förskola	Norrmalm	15	Förmodligen
Förskola	Rinkeby - Kista	68	Okänt
Förskola	Kungsholmen	25	Förmodligen
Förskola	Hässelby-Vällingby	30	Okänt
Förskola	Hässelby-Vällingby	40	Okänt
Förskola	Hässelby-Vällingby	60	Okänt
Förskola	Skarpnäck	30	Okänt
Förskola	Farsta	40	Nej
1 avd	Norrmalm	14	Förmodligen
1 avd	Östermalm	16	Okänt

Förväntat antal nystartade fritidshem under 2009 är kopplat till hur många fristående F-3 skolor som kommer att etablera sig. Uppskattningsvis handlar det om fem till sex nya fritidshem med en sammanlagd kapacitet för cirka 500 barn vid full utbyggnad. Platsantalet på fritidshemmen kommer successivt att utökas i takt med uppbyggnaden av antalet elever på skolan.

KOSTNADSUTVECKLING

Hyreskostnaderna är inte kända inom utbildningsnämnden.

BERÄKNAT BIDRAG FÖR FÖRSKOLOR/SKOLBARNOMSORG MED HÖG HYRA RESPEKTIVE STIMULANSBIDRAG

För år 2008 uppgick bidraget för hög hyra till ca 5,3 mnkr. Ersättning beviljades till 62 enskilt drivna förskolor/fritidshem där den stora majoriteten bestod av förskolor. Sannolikt är att nivån på den totala ersättningen kommer att höjas i takt med att fler enskilt drivna verksamheter tillkommer. Under 2009 antas minst tre av tio nya förskolor beviljas bidrag. De har tillsammans en barnkapacitet motsvarande 54 barn. Förvaltningen har inte tillgång till de uppgifter som krävs för att kunna göra en säkrare bedömning.

Kostnad för stimulansbidrag för förskolor under 2008 var 10,9 mnkr. Det är baserat på 436 inskrivna barn á 25 000 kronor. Om samtliga nu kända förskolor, som redan har eller förväntas starta under 2009, uppnår angiven platskapacitet medför detta en kostnad på 13,2 mnkr.

Grundskola, obligatorisk särskola och skolbarnomsorg (egenregi)

INLEDNING

Stockholms stads 116 rektorsenheter med 147 grundskolor ingår i samma koncern, men har stort pedagogiskt friutrymme och ska utvecklas till självständiga enheter. Den nioåriga skolplikten innebär ett särskilt ansvar för att säkerställa barns och ungas tillgång till god skolmiljö.

BEHOVSANALYS

Ökningen av befolkningen i grundskoleåldern i staden slår igenom i USK:s elevantalsprognos. Elevantalet beräknas totalt sett att öka i stadens kommunala grundskolor. I september år 2008 uppgick elevantalet till 59 436 elever och år 2017 beräknas elevantalet uppgå till cirka 63 900 elever. Under rubriken kapacitet och kapacitetsutnyttjande redovisas elevantalsprognos per geografiskt område. Elevantalsprognoserna för egenregi innehåller inte planerad nybyggnation, vilket innebär att det i vissa områden finns stor osäkerhet. Stora befolkningsökningar är aktuella i Mariehäll, Blackeberg, Nordvästra Kungsholmen, Hammarby Sjöstad, Nyboda och Fruängen. Andra osäkerhetsfaktorer är etablering av fristående skolor och skolors attraktivitet i en konkurrenssituation. I ett fåtal områden minskar befolkningen, tydligast sker detta i Tensta, Rinkeby och delar av Husby och

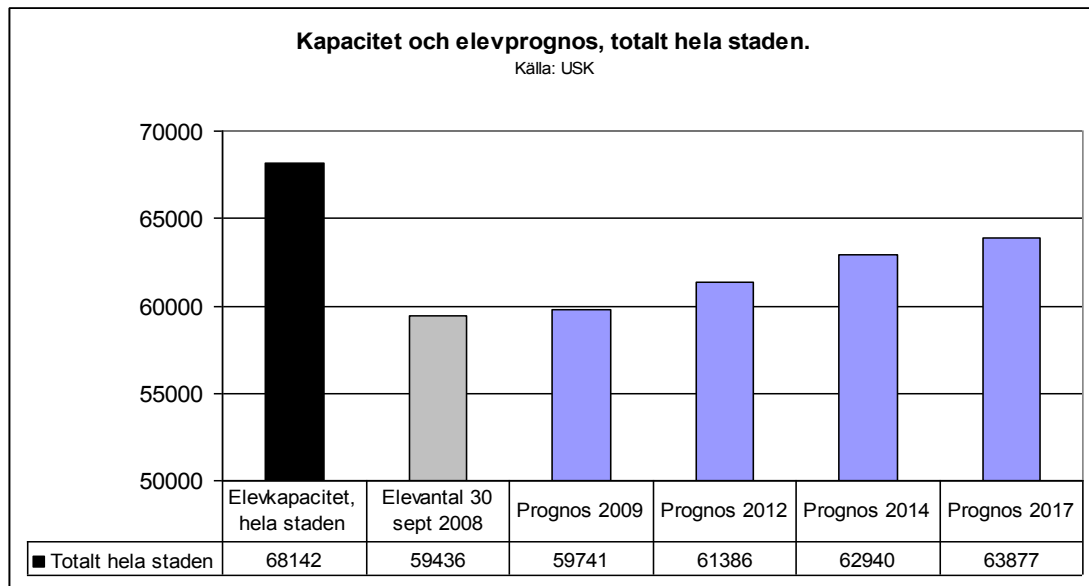
Akalla. Elevantalsprognoserna uppvisar en negativ utveckling på flera av skolorna i dessa områden.

Föräldrar med barn i lägre åldrar har en tendens att vilja ha barnen i skola nära boendet medan elever/föräldrar i de högre grundskoleåldrarna tenderar att välja en annan skola än den närmaste. Man kan även konstatera att tunnelbanelinjernas sträckning har betydelse för elevströmmarna¹⁰. Ytterområdenas skolor förlorar konkurrenskraft till förmån för skolor närmare stadens centrum. Drygt 40 procent av eleverna som inte går i den skola de tillhör, går i en annan kommunal skola i stadsdelen medan ungefär 25 procent av eleverna valt en kommunal skola i en annan stadsdel. Jämfört med andra elever väljer fler elever med utländsk bakgrund en annan skola än den de tillhör. Möjligheten för ytterstadselever att gå i innerstadsskolor kan komma att minska i takt med att det sker bostadsbyggnation i innerstadens yttre delar och skolkapaciteten delvis går att lösa genom att ta dessa elevplatser i anspråk. På så sätt kan behovet av nya skolor begränsas.

KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Nedan redovisas bedömd kapacitet i relation till elevantalsprognos. Grundskolornas kapacitet bedöms till totalt 68 100 elevplatser. Bedömningen bygger på underlag från utredningen ”lokaleffektivisering av grundskolan”, Bohlin & Strömberg april 2007. Underlaget har justerats i samband med större lokalförändringar och kapacitetsutnyttjandet bedöms nu till 87 procent. Utredningen konstaterade att ”Det är viktigt att understryka att kapacitetsmättet måste användas med stor försiktighet”. Den osäkerhet som fanns i utredningen kan antas ha ökat genom att alla lokaler redovisas efter huvudsakligt verksamhetsinnehåll. Hänsyn tas därför inte till att exempelvis lokalyta/kapacitet i grundskolor hyrts ut till stadsdelsförvaltningar för att användas som förskola. Kapacitetsberäkningarna kommer att justeras i takt med att lokalupplåtelse registreras i nya fastighetsdatasystemet och lokalyta/kapacitet fördelas på den verksamhet som nyttjar lokalen.

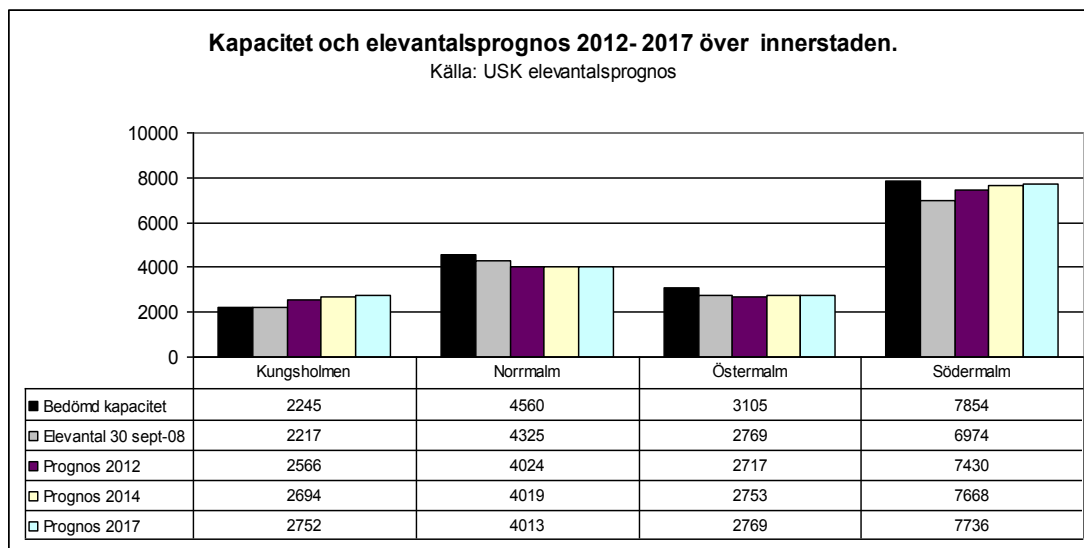
¹⁰ Elevströmmar i Stockholms stad 1998-2005, USK

Kapacitet i egenregi ska på sikt redovisas i form av teknisk kapacitet (utifrån exempelvis tekniska och funktionella begränsningar och myndighetskrav) och verksamhetskapacitet (utifrån verksamhetens specifika behov, exempelvis beslut om gruppstorlek). I dagsläget finns enbart ett kapacitetsmått. Denna kapacitet redovisas som teknisk kapacitet, men är i realiteten ett mellanting mellan de två kapacitetsmått som ska användas i framtiden. Under 2009-2010 ska förvaltningens kapacitetsuppgifter för egenregi uppdateras enligt de två nya kapacitetsmåten.

Nedan redovisas elevantal den 30 september 2008, kapacitet och elevantalsprognos 2012-2017 per geografiskt område.

Innerstaden

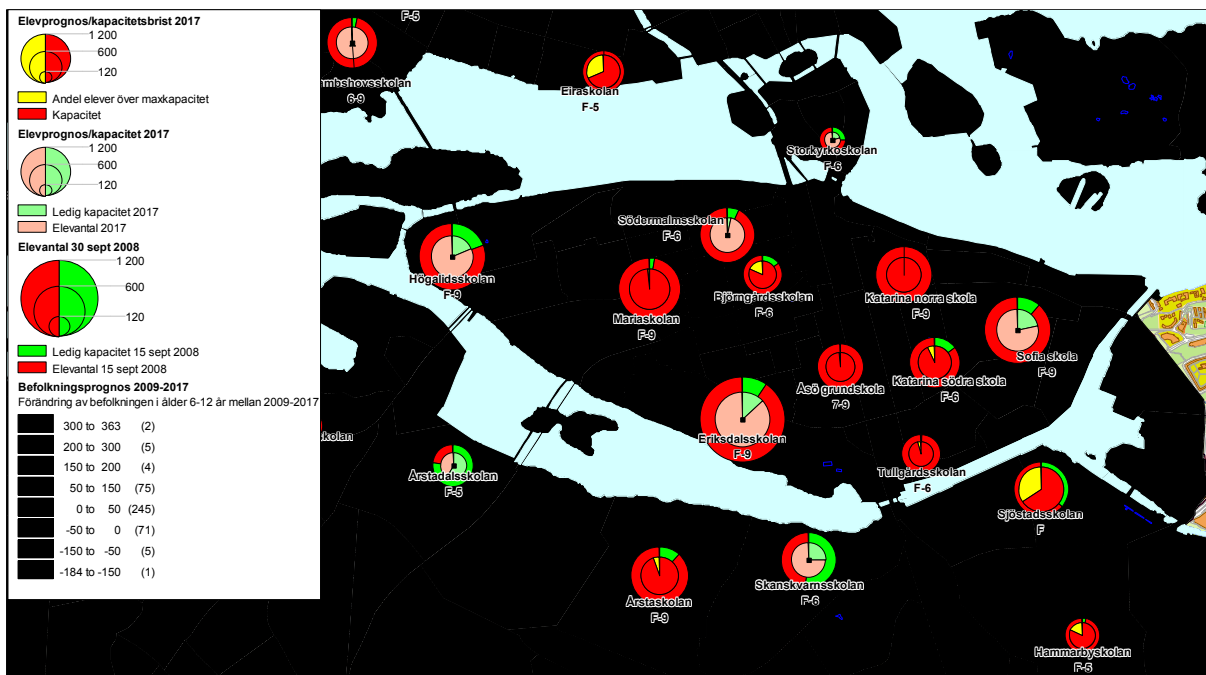

Kungsholmen har generellt ett högt kapacitetsutnyttjande. Nybyggnation av bostäder innebär att det prognostiserade elevantalet för exempelvis Klastorpsskolan, Fridhemsskolan och Eiraskolan skolornas överstiger skolornas kapacitet. Inom egenregin planeras därför Kullsskolan att utökas för att möta del av nybyggnationen på nordvästra Kungsholmen. Se vidare under rubriken ”Skolor i Stockholm”.

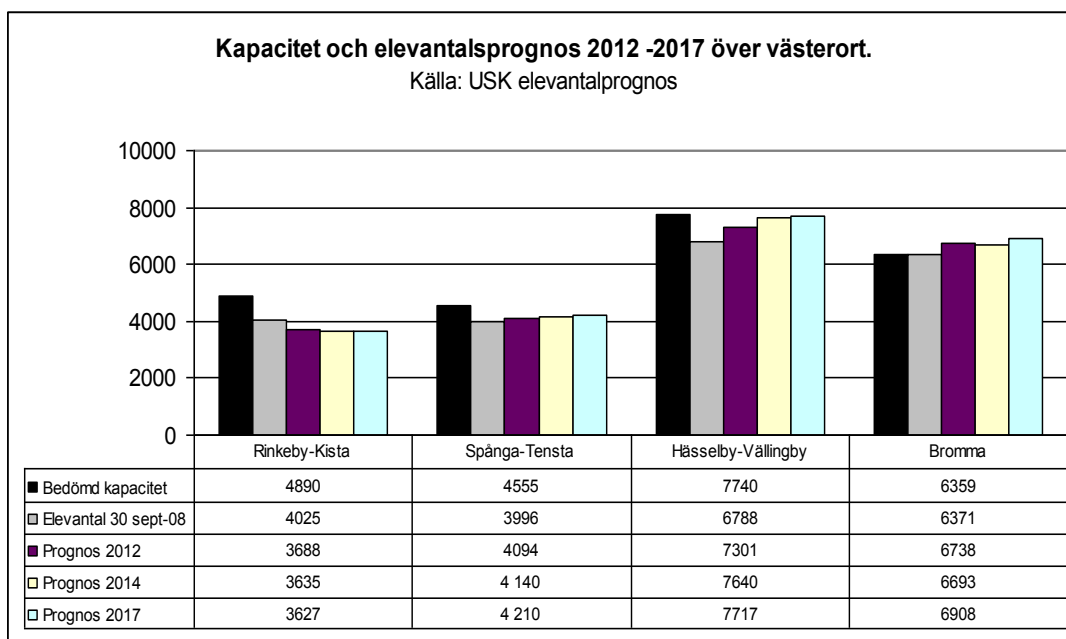
I Norrmalm och Östermalm prognostiseras en stabil elevantalsutveckling. Antalet elever ligger i flertalet fall nära lokalernas kapacitetstak, exempelvis Gustav Vasa skola, Karlbergsskolan och Hedvig Eleonora. Adolf Fredriks musikklasser ingår i Norrmalms kapacitet, men är en resurs för hela staden.

Hjorthagen och Norra Stationsområdet är föremål för omfattande nybyggnationer vilket inte finns med i befintliga elevprognoser. Byggnationen kommer att påverka egenregin oavsett om nya skoletableringar sker i form av fristående eller kommunala skolor.

På Södermalm, främst i Katarina-Sofia, finns risk för kapacitetsproblem. Elevprognosen för Sjöstadsskolan, Katarina Södra och Tullgårdsskolan pekar på en elevantalsutveckling betydligt högre än vad skolornas nuvarande kapacitet medger. Även Åsö Grundskola, Björngårdsskolan och Mariaskolan har ett prognostiserat högt kapacitetsutnyttjande. Kartan nedan beskriver elevantal och kapacitet år 2008 (yttre cirkel) och 2017 (inre cirkel) respektive befolkningsförändring (raster).

Västerort

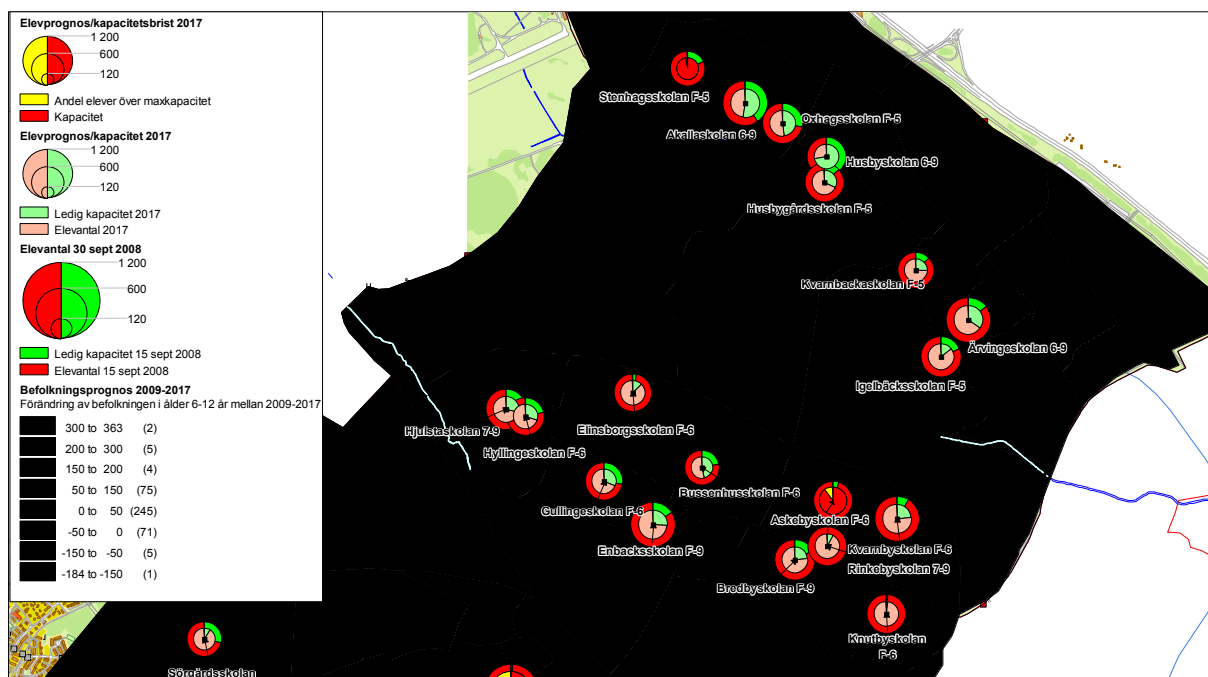
Kista har en totalt bedömd kapacitet på cirka 2 970 elevplatser. Överkapaciteten i Kista beräknas bestå och öka i framtiden då elevantalet sjunker till cirka 1 900 elever år 2017. Elevantalet beräknas minska i framför allt Ärvingeskolan och Oxhagsskolan. Ett lågt kapacitetsutnyttjande förväntas i Akallaskolan,

Husbyskolan och Oxhagsskolan. Före detta Dalhagsskolan är tomställd i väntan på att användas som evakueringskola. De enda skolorna i dagsläget med risk för kapacitetsbrist är Stenhagsskolan och Askebyskolan.

I Rinkeby förväntas det totala elevantalet vara stabilt efter viss sänkning av elevantalet. Viss överkapacitet beräknas finnas på Kvarnbyskolan och Bredbyskolan.

I Spånga-Tensta uppgår kapaciteten till cirka 4 550 platser, elevantalet uppgick till cirka 4 000 elever år 2008. En mindre ökning av elevantalet i skolorna med cirka 200 elever prognostiseras fram till 2017. Solhemsskolan kommer 2011 vara full och på sikt även Sundbyskolan och Bromstensskolan. I Spånga-Tensta finns ett flertal skolor med lågt kapacitetsutnyttjande och med prognostiserad negativ elevantalsutveckling. Sundbyskolan, Bromstensskolan och Solhemsskolan har en prognostiserad elevantalsökning som överskrider skolornas kapacitet.

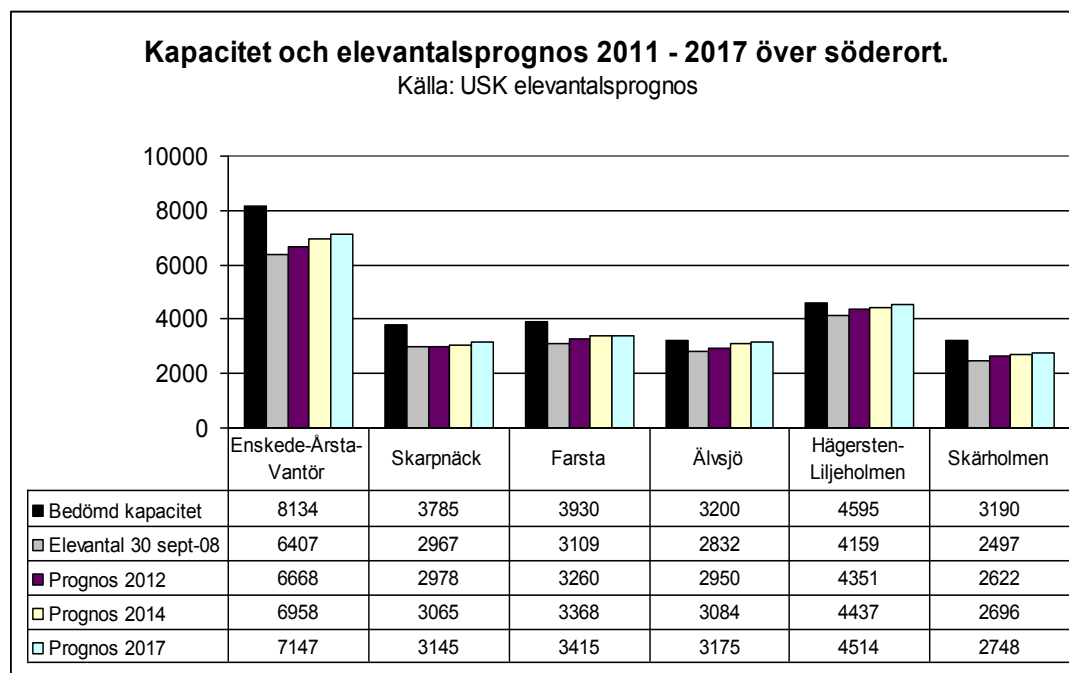
Kartan nedan beskriver elevantal och kapacitet år 2008 (yttre cirkel) och 2017 (inre cirkel) respektive befolkningsförändring (raster).

Den rådande överkapaciteten i Hässelby-Vällingby minskar på sikt. Kapaciteten uppgår till cirka 7 740 platser och år 2011 prognostiseras elevantalet till 6 870 elever. Överkapacitet kommer främst att finnas på Vinstagårdsskolan, Smedshagsskolan och Hässelbygårdsskolan. År 2017 prognostiseras elevantalet motsvara kapaciteten.

I Bromma har flertalet skolor ett högt kapacitetsutnyttjande. År 2012 uppgår det prognostiserade elevantalet till cirka 6 740 elever vilket är mer än områdets nuvarande kapacitet på cirka 6 360 platser. År 2017 prognostiseras elevantalet att vara cirka 6 750 elever. Nya Mariehällsskolan kommer att avlasta Sundbyskolan.

Söderort

I Älvsjö finns utifrån nuvarande skolpliktsområden risk för omedelbar kapacitetsbrist i Kämpetorpsskolan. År 2012 finns motsvarande risk för Långbrodalsskolan, Herrängens skola och Ekängens skola.

I Hägersten-Liljeholmen finns risk för kapacitetsbrist på Gröndalsskolan, Ekensbergsskolan och Aspuddens skola. Årstadalsskolan har byggts för att klara del av Liljeholmens behov och del av skolan nyttjas idag som förskola. Därutöver har Högalidsskolan på Södermalm pekats ut som alternativ för att klara ytterligare en del av Liljeholmens behov.

Vantör har en beräknad överkapacitet på cirka 600 elever i bland annat Rågsvedsskolan. Elevantalet beräknas öka med cirka 300 elever fram till år 2017. Örbyskolan bedöms ha kapacitetsbrist t o m 2012.

Enskede-Årsta har en beräknad överkapacitet på cirka 980 platser i bland annat Östbergaskolan, Skanskvarnsskolan och Nytorpsskolan. Samtidigt förväntas

kapacitetsbrist i Enskedeskolan och Enskedefältets skola. Skanskvärnsskolans överkapacitet beräknas successivt minska.

FÖRÄNDRINGAR I LOKALBESTÅNDET

Pågående större projekt redovisas i tabell nedan grupperade efter geografiskt område och i vilket skede projektet befinner sig. De redovisade projekten är till stor del aktualiserade för att komma tillrätta med bristande kapacitet eller myndighetskrav alternativt risk för myndighetskrav. Projekt som genomförs innehåller ofta även anpassningar för att förbättra arbetsmiljön och för att bättre anpassa lokalerna till dagens pedagogiska verksamhet. I områden med vikande elevantal finns projekt för omstruktureringar och avyttring av lokaler. Observera att projekt har olika prioritet och att de lägst prioriterade i dagsläget inte är aktuella.

Inriktning under planeringsperioden

Under planeringsperioden ska fokus läggas på tillgänglighetsåtgärder för att göra skolans lokaler mer tillgängliga för funktionshindrade och att lokalmässigt integrera skolbarnomsorgen och den obligatoriska särskolan. Ett annat prioriterat uppdrag är att sänka hyreskostnadens andel av grundskolans totala kostnad. Förvaltningen fick november 2007 i uppdrag att till och med 2009-12-31 minska grundskolans hyreskostnader med 30 mnkr.

Tillgänglighetsåtgärder genomförs alltid i samband med större ombyggnationer eller när behov uppstår. Därutöver pågår en inventering för att kartlägga det totala behovet av tillgänglighetsåtgärder inom grundskolan. Syftet med inventeringen är att påskynda tillgänglighetsanpassningen av stadens grundskolor. Inventeringen kommer att föreläggas nämnden under 2009. Motsvarande utredning har tidigare genomförts för gymnasieskolan, vuxenutbildningen och S:t Örjan.

Integrering av skolbarnomsorg och den obligatoriska särskolan kommer att leda till avveckling av annex och i många fall behov av effektivare lokalutnyttjande för att inrymma verksamheten i skolans huvudbyggnad. Flertalet projekt som pågår för att integrera skolbarnomsorg, särskola och även delar av S:t Örjan är begränsade i omfattning och ingår då inte i tabellen nedan.

För att sänka hyreskostnadens andel av grundskolans totala kostnad är det viktigt att vidta åtgärder för att undvika resurskrävande nybyggnation inom såväl grundskolan som övriga verksamheter inom staden. Samverkan med stadsdelsförvaltningar är viktig och beskrivs under det inledande kapitlets rubrik "samverkan". De viktigaste åtgärderna inom egenregin är att genom kapacitetshöjande åtgärder och förändringar av skolpliktområden bättre ta tillvara

befintliga lokalresurser. Förvaltningen inför för närvarande ett nytt IT-stöd för att genom bland annat befolkningsstatistik på kvartersnivå kunna simulera skolpliktsområden och på så sätt åstadkomma skolpliktsområden som bättre motsvarar behoven. Kapacitetshöjande åtgärder är normalt en kombination av såväl byggnadsåtgärder som organisatoriska åtgärder. Det är samtidigt viktigt att beakta att skolan befinner sig i en konkurrenssituation och att ny kapacitet endast har ett värde om den efterfrågas.

Som tidigare redovisats ökar befolkningen i grundskoleåldern med cirka 12 600 personer till och med 2017. Åldersgruppen 6-12 år ökar med cirka 11 000 personer och åldersgruppen 13-15 år ökar med cirka 1 600 personer. Ökningen i de äldre grundskoleåren motsvarar i princip den minskning som sker i gymnasieålder. Det skulle därför teoretiskt vara möjligt att växla lokaler från gymnasieskola till grundskola, alternativt att gymnasieskolor erbjuder undervisning för äldre grundskoleelever. Ett konkret genomförande förutsätter att gymnasiekapacitet kan avvecklas på lämpliga platser som i sin tur kan leda till att grundskolelokaler för äldre elever kan nyttjas av yngre elever. Möjligheten att växla gymnasielokaler till grundskolelokaler analyseras vidare i samband med att översyn av skolpliktsområden respektive gymnasieverksamhetens fortsatta översyn. Gymnasieskolans elevantal bedöms börja minska 2011. Samverkan med stadsdelsförvaltningar och idrottsförvaltning behandlas enligt anvisningarna under rubriken "Samverkan" och återfinns under "Skolor i Stockholm".

Nedan listas ärenden av större vikt respektive hyresgenererande investeringar från 5 mnkr och hyresförändringar från 1,0 mnkr.

Innerstaden

Utredningsskede¹¹

Skola	Prio ¹²	Beskrivning	Investering (mnr)	Inriktning- beslut
Högalidsskolan	2	Kök, ventilation, tillgänglighet, arkiv med mera	60,0	2009
Kullskolan och Kristinebergs slott		Utökning av Kullskolan	65,0	2009
Södermalm	2	Översyn av skolpliktsområden och kapacitet med anledning av inflyttning i Hammarby Sjöstad		

Förslagshandlingsskede¹³

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnr).	Genomför- andebeslut
Engelbrektskolan	2	Ventilation och verksamhetsanpassningar	80,0	2009

Beställda projekt¹⁴

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnr).	Färdigställt
-	-	-	-	-

¹¹ ”Utredningsskede” omfattar förvaltningens behovsanalys, verksamhetsbeskrivning, lokalprogram, skisser, översiktlig teknisk utredning och kostnadsuppskattning. Samråd med SLK sker för projekt från 10 mnr och/eller inhyrning från 1 mnr. Anmälan till ekonomiutskottet sker vid projekt från 50 mnr.

¹² Prioritet 1: föreläggande eller att verksamheten inte kan fortgå utan åtgärd. Prioritet 2: risk för föreläggande eller risk för att verksamheten inte kan fortgå utan åtgärd. Prioritet 3: angelägen och aktuell åtgärd. Prioritet 4: angelägen men ej aktuell åtgärd. Prioritet 5: ej angelägen och ej aktuell åtgärd.

¹³ ”Förslagshandlingsskede” (2-5 månader) omfattar fastighetsägarens upprättande av förslagshandlingar och resulterar i offert som ligger som underlag för utbildningsnämndens genomförandebeslut. Projekt från 10 mnr föregås av samråd med stadsledningskontoret och förutsätter godkännande av kommunstyrelsens ekonomiutskott innan beställning.

¹⁴ ”Beställda projekt” omfattar fastighetsägarens projekteringsskede om 4-12 månader och produktionsskede om 6-25 månader beroende av projektets storlek och komplexitet.

Västerort

Utredningsskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnr)	Inriktning- beslut
Husby/Husbygårdsskolorna Akallaskolan/Stenhagsskolan	3	Ny-, om- och tillbyggnad för gemensam organisation Akallaskolan-Stenhagsskolan. Akallaskolans nuvarande lokaler avvecklas. F.d. Dalhagsskolans lokaler används för evakuering och avvecklas därefter.	5,0 50,0	2009
Sundbyskolan	3	Översyn av Sundbyskolan utifrån Mariehäll och Bromsten respektive projekten hiss mellan hus D o E (ej kostnadsberäknat) och tillbyggnad av matsal, mediatek, uppehållsrum (14 mnr)	14,0	
Abrahamsbergsskolan	4	Översyn av paviljonger och hus J och H har tillfälligt bygglov t o m 2009.		
Vällingbyskolan	3 3 4	Tillgänglighet Översyn av lokalutnyttjandet i sin helhet i samband med ersättning av paviljong efter brand och behov av ny kökslösning. Ny köksbyggnad	1,0 Utreds 46,0	
Alviksskolan – Manillaskolan	4	Utredning av lokalkonsekvenser med anledning av pågående utredning om utökad samverkan, alternativt samgående.		

Förslagshandlingskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnr)	Genomför- ande beslut
Alviksskolan	2	Ombyggnad av A-huset (inkl ventilation)	45,0	2009
Vinstaskolan	4	Ombyggnad av kök och matsal	9,0	
Ärvingeskolan	2	Inhyrning kök och matsal		2009
Ålstensskolan	1	Ombyggnad av kök-matsal	16,5	2009

Beställda projekt

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr).	Färdigställt
Grimstaskolan	3	Tillgänglighetsanpassning	7,4	2009
Mariehällsskolan	3	Nybyggnation (kontrollstation efter projektering)	212,0	2011
Beckombergaskolan	3	Ombyggnation	40,2	2009
Knutbyskolan	1	Återuppbyggnad efter brand	2,0	2009
Södra Ängby	3	Om- och tillbyggnad av skolhuset, skolgård, del 2	50,0	2009

Söderort

Utredningsskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Inriktning- beslut
Farsta	3	Översyn av skolpliktsområden för att bättre ta tillvara befintlig kapacitet		
Älvsjö	2	Översyn av skolpliktsområden för att undvika kapacitetsbrist		
Hammarbyskolan	3	Tillgänglighet		
Skarpnäck nya o. gamla skola	4	Idrottssal o fritids i samband med F-9	25,0	
Fagersjöskolan	4	Köksombyggnad inkl. tillbyggnad fläktrum	11,8	
Johan Skytte	2	Ombyggnad av Kök expedition samt tillgänglighet, detaljproj (OVK-projekt)	10,0	2009
Hökarängsskolan	4	Omb kök och matsal, tillbyggn. Returbehållarrum	16,8	
Skönstaholmsskolan	4	Köksombyggnad och tillbyggnad av fläktrum	12,2	
Slättgårdsskolan	2	Gymnastiksal efter brand	28,0	
Slättgårdsskolan	3	Ersättningsbyggnad och ombyggnation för F-9		
Sätraskolan	5	Ersättningsbyggnad	17,5	
Söderholmsskolan	3	Åtgärder för att friställa lokal och anpassning till F-9	13,8	
Lillholmsskolan	3	Ombyggnad av kök och matsal	33,8	
Hägerstenshamnens skola	2	Översyn av skolans uppdrag, paviljongavveckling, eventuell åtgärd för kapacitetshöjning		
Aspuddens skola	4	Köksombyggnad	12,1	

Förslagshandlingskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Genomförandebeslut
Nytorpsskolan	3	Ventilationsprojekt (OVK) Inflytt av Österholm och förskola.	31,0	
Sköndalsskolan	1	Ventilation och verksamhetsanpassning	15,0	
Bredängsskolan	3	Tillgänglighet och ventilation	15,0	
Fruängsskolan	3	Tillgänglighetsanpassning	16,7	2009
Mälardalens skola	3	Kök och matsal samt lastkaj.	26,1	

Beställda projekt

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering	Färdigställt
Bandhagens skola	1	Hiss med mera	6,5	2010

KOSTNADSUTVECKLING

Av utbildningsförvaltningens hyreskostnader inom grundskola består knappt en tredjedel av kapitalkostnader för tidigare gjorda investeringar. För perioden 2009-2012 väntas amorteringar och räntor minska hyreskostnaderna med 48,7 mnkr. Ombyggnationer och nyinvesteringar renderar å andra sidan ökade hyreskostnader. För perioden 2009-2012 väntas hyreskostnaderna öka med 90,4 mnkr. Detta motsvarar en nettoökning om 50,5 mnkr i hyreskostnader för perioden.

Den ekonomiska prognosen tar inte hänsyn till elevantalsprognosen, utan bygger på ett oförändrat elevantal, framskrivning av hyreskostnader utifrån indexuppräkning och planerade projekt med prioritet 1-3. Osäkerhet på grund av inte kostnadsberäknade projekt och att enbart viss lokalavveckling/nyförhyrning kan förutses.

	2009	2010	2011	2012
Beräknad bruttobyreskostnad per år, mnkr	1 055,5	1 072,8	1 078,9	1 106,6
Beräknad byresintäkt per år, mnkr	12,9	13,2	13,5	13,7
Byreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för verksamhet i egen regi, %	17,4	17,3	17,1	17,2
Genomsnittlig hyra för pedagogiska lokaler per kvadratmeter, kr				
Genomsnittlig yta per elev/studerande, kvm				
Genomsnittlig byreskostnad per elev/studerande, kr	17 357			

BERÄKNAT BIDRAG FÖR FÖRSKOLOR/SKOLBARNOMSORG MED HÖG HYRA

Bidrag för skolbarnomsorg med hög hyra utgår med 50 procent av den del av hyran som överskrider bidragstaket, 1 777 kr per kvm. I samband med införandet av nya fastighetsdatasystemet genomför förvaltningen en inventering av vilken verksamhet som finns i olika byggnader. Inventeringen är inte avslutad men förvaltningen bedömer att ansökan 2009 kommer att ligga på cirka 4,5 mnkr vilket i princip är oförändrad nivå jämfört med 2008.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola (egenregi)

INLEDNING

Idag har stadens gymnasieskolor drygt 18 000 elever. Under 2008 har gymnasiechefen utvecklat en organisation som ska kunna möta konkurrensen från fristående skolor, genomförandet av den gymnasiereform som riksdagen förväntas besluta om under våren 2009 och det krympande demografiska underlaget under perioden 2011-2018 (år 2015 minus cirka 2 500 ungdomar i staden och cirka 20 000 ungdomar i länet).

BEHOVSANALYS

Antalet 16-18-åringar folkbokförda i staden och länet ligger till grund för verksamheten i kommunala och fristående skolor. Ett mindre antal elever i stadens gymnasieskolor kommer från ytterligare närmare 100 kommuner i landet. Utifrån de två senaste årens elevantal, befolkningsprognos, elevströmmar till och från andra kommuner och fristående gymnasieskolor har USK tagit fram en elevantalsprognos med följande antaganden:

- tio procent av eleverna är över 18 år,
- sex procent av 16-åringarna respektive hösttermin börjar inte i gymnasieskolan
- åtta procent av 16-åringarna i länets övriga kommuner börjar i Stockholm stads kommunala gymnasieskolor.
- framskrivning av etablerade fristående skolors elevantal
- bedömning av intag till nya fristående skolor.

I jämförelse med föregående års prognos tappar stadens kommunala gymnasieskolor ytterligare 700 elever år 2015 och är då nere i 14 300 elever.

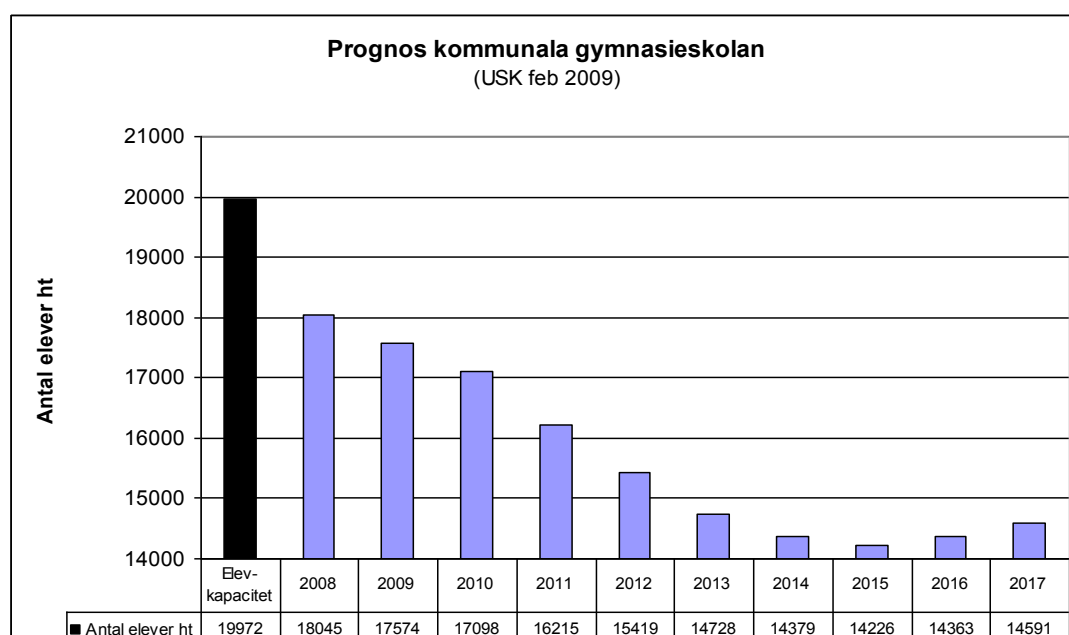
Prognosens felmarginal är plus/minus 1 000 elever. Med de åtgärder som nu är under genomförande effektiviserar gymnasieavdelningen sitt lokalutnyttjande i takt med det minskade elevunderlaget. Ytterligare åtgärder måste sannolikt vidtas i verksamhetsplanen 2011 men beslutsunderlaget måste bli säkrare. Elevantalsprognosen redovisas nedan under kapacitet och kapacitetsutnyttjande.

KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Nedan redovisas bedömd kapacitet i relation till elevantalsprognosen. Skolornas kapacitet bedöms till totalt knappt 20 000 elevplatser. Det motsvarar ett kapacitetsutnyttjande på cirka 92 procent. Kapacitetsutnyttjande är högt med hänsyn till att befintliga lokaler ska matcha såväl programutbud som elevers val på en konkurrensutsatt marknad. Att i dagsläget minska den lediga kapaciteten ytterligare bedöms som alltför dyrt och riskabelt.

I takt med att elevunderlaget sjunker riskerar kapacitetsutnyttjandet att försämrans. Med nämndens beslut i verksamhetsplan 2009 (se nedan) bedöms situationen vara under kontroll under de närmaste åren men sannolikt måste ytterligare beslut tas i verksamhetsplan 2011.

Viss osäkerhet råder kring kapacitetsbedömningen då lokaler redovisas efter huvudsakligt verksamhetsinnehåll och hänsyn inte tas till att exempelvis lokalyta/kapacitet i gymnasieskolor även nyttjas för vuxenundervisning. Kapacitetsberäkningarna kommer att justeras i takt med att lokalupplåtelse registreras i det nya fastighetsdatasystemet.

Kapacitet i egenregi ska på sikt redovisas i form av teknisk kapacitet (utifrån exempelvis tekniska och funktionella begränsningar och myndighetskrav) och verksamhetskapacitet (utifrån verksamhetens specifika behov, exempelvis beslut om gruppstorlek). I dagsläget finns enbart ett kapacitetsmått. Denna kapacitet redovisas som teknisk kapacitet, men är i realiteten ett mellanting mellan de två kapacitetsmått som ska användas i framtiden. Under 2009-2010 ska förvaltningens kapacitetsuppgifter för egenregi uppdateras enligt de två nya kapacitetsmåten.

Förändringar i lokalbeståndet

I verksamhetsplanen för 2009 beslutade nämnden att:

- stoppa intagning till Riddarfjärdens gymnasium, exklusive Kungliga Svenska Balettskolan, för att gymnasiekoncernen ska kunna lämna lokalerna i Münchenbryggeriet sommaren 2011.
- inför läsåret 09/10 flyttas Fordonsprogrammet från Enskede Gårds gymnasium till Stockholms Transport och Fordonstekniska Gymnasium (STFG).
- gymnasiesärskolan vid f d S:t Görans gymnasium återfinns läsåret 09/10 inom Enskede Gårds gymnasium.
- under våren 2009 utreder Sisab möjligheterna att kunna flytta gymnasiesärskolan i fastigheten Lindeparken till huvudskolan Enskede Gård.

Utbildningsförvaltningen har i uppdrag att samlokalisera dansarutbildningen för grundskole- och gymnasieelever. För närvarande utreds möjligheten att bygga ut Åsö, men även andra möjligheter kan vara aktuella. Utredningen av alternativet Åsö avslutas under maj 2009 och beslut tas då om utredningens fortsatta inriktning. En statlig utredning har föreslagit att verksamheten inordnas under egen statlig myndighet. Riksdagen fattar beslut samtidigt med beslut om gymnasiereformen GY11.

Nämndens beslut i verksamhetsplanen för 2007 att avveckla S:t Görans gymnasium medförde att lokaler i S:t Eriks gymnasium behövde saneras och byggas om för att kunna ta emot utbildningarna för skräddare och florister. Under oktober 2009 räknar förvaltningen med att gymnasieverksamheten i S:t Görans ska vara överflyttad till S:t Erik. Hyran för evakuering av S:t Erik beräknas till 5,2 mnkr under 2009 och hyresökningen för S:t Erik till följd av sanering och ombyggnation till cirka 5 mnkr. Från och med 2010 har åtgärden effektiviserat lokalkostnaderna med cirka 9 mnkr, exklusive kostnader för övertalig personal.

På en marknad är effektiviseringar bara framgångsrika om kunden kan acceptera dem. Ett exempel är att Bromma gymnasium tappade 15 procent av sina elever när

verksamheten evakuerades till S:t Jacobi i Vällingby. Ett annat är att klasser/grupper minskar med 10-20 procent mellan gymnasieår 1 och 3.

Först i verksamhetsplanen för 2011 räknar gymnasiekoncernen med att ha tillräckligt väl underbyggt underlag för att kunna föreslå nämnden ytterligare åtgärder. Den förväntade gymnasireformen och den stora rörligheten på länets gymnasieemarknad gör prognoser som sträcker sig längre än tre år framåt mycket vanskliga, särskilt som större omstruktureringar tar 3 – 5 år att genomföra.

Bohlin & Strömbergs förslag om att utnyttja ledig kapacitet i gymnasieskolor för grundskoleverksamhet kommer också att prövas när antalet grundskoleelever ökar samtidigt som antalet gymnasieelever börjar minska.

För gymnasieelever är den geografiska kopplingen mellan bostad och skola svag. Dock finns individer och grupper, som är mindre studiemotiverade eller utan studiebakgrund, som har lättare att påbörja studier i en skola som ligger nära bostaden. Det finns på så sätt en social dimension i ambitionen att behålla gymnasieskolor i ytterstaden. Ambitionen ligger i linje med samrådsunderlaget för stadens översiktsplan. Ytterstadens gymnasieskolor riskerar däremot att tappa elever i takt med att elevunderlaget minskar och konkurrensen ökar. Samnyttjande av lokaler är då en möjlighet för att behålla samhällsservice.

Tensta gymnasium är i detta avseende en föregångare genom Järvalyftssatsningen Tensta Community Center (se www.tenstacc.se/) och samarbetet med KTH Arkitektur och Design. På motsvarande sätt räknar gymnasiekoncernen med att gymnasieskolorna i Farsta, Skärholmen och Kista måste integreras i stadens arbete med stadsförnyelse i ytterstaden, exempelvis genom att Stadsbiblioteket i Skärholmen flyttat in i gymnasieskolans lokaler och att lokala kulturprojekt i Farsta lokaliserar till gymnasieskolan. Vid ovan nämnda skolor samt ytterligare ett par skolor med yrkesutbildning bedrivs även utbildning för vuxna.

Erfarenheter från etableringar av enskilda vuxenutbildningsanordnare och den kommunala gymnasieskolans samverkan med näringsliv och högskola leder till slutsatsen att framtida nya undervisningslokaler skapas i befintlig kontorsmiljö, eller inom företag. Nybyggnation av traditionella gymnasieskolor bedöms inte bli aktuellt även om elevunderlaget på sikt åter kommer att öka.

Nedan listas ärenden av större vikt respektive hyresgenererande investeringar från 5 mnkr och hyresförändringar från 1,0 mnkr. Motsvarande tabell under rubriken grundskola innehåller förklaringar till tabellens rubriker.

Utredningsskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Inriktningsbeslut
Enskede gårds gy	3	Omställning av fordonshall till sarskola Ersätter Lindeparken	50,0	2009
Samlad yrkesdans	3	Utredning för samlad dansundervisning.		
Spånga gy	3	Ny miniladugård	10,0	2009
Stockholms Hotell och restaurang	3	Upprustning etapp 10-12	8,0	2009

Förslagshandlingsskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Genomförande- beslut
Farsta gy	2	Kök och matsal	7,0	2009
Thorildsplan	3	Tillgänglighetsanpassning	10,0	2009
Kungsholmen, Norra real och Blackeberg	3	Tillgänglighetsanpassning	10,0	2009
Övriga gymnasieskolor (inkl vux)		Tillgänglighetsanpassning	50,0	2008-2012

Beställda projekt

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Färdigställt
S:t Eriks gy	3	Ombyggnad bland annat för överförandet av florister och skräddare	48,9	
Stockholms Hotell och restaurang	3	Upprustning och kapacitets- höjning i nya lokaler resp underhållsåtgärder i metodkök.	8,5	

KOSTNADSUTVECKLING

Av utbildningsförvaltningens hyreskostnader i gymnasieskolan består en fjärdedel av kapitalkostnader för tidigare gjorda investeringar. För perioden 2009-2012 väntas amorteringar och räntor minska hyreskostnaderna med 20,2 mnkr. Ombyggnationer och nyinvesteringar väntas ge ökade hyreskostnader om 22,2 mnkr, ett belopp som kan dubblas om staten inte tar över yrkesdansutbildningen.

Den ekonomiska prognosen tar inte hänsyn till elevantalprognosen, utan bygger på ett oförändrat elevantal, framskrivning av hyreskostnader utifrån indexuppräknings- och planerade projekt med prioritet 1-3. Osäkerhet på grund av inte kostnadsberäknade projekt och att enbart viss lokalavveckling/nyförhyring kan förutses.

	2009	2010	2011	2012
Beräknad bruttobyreskostnad per år, mnkr	336,6	338,4	326,6	313,4
Beräknad hyresintäkt per år, mnkr	0,7	0,7	0,7	0,7
Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för verksamhet i egen regi, %	25,5	25,1	23,8	22,4
Genomsnittlig hyra för pedagogiska lokaler per kvadratmeter, kr				
Genomsnittlig yta per elev/studerande, kvm				
Genomsnittlig hyreskostnad per elev/studerande, kr	18 332			

Vuxenutbildning, särvux och kvalificerad vuxenutbildning (KY)

INLEDNING

Vuxenutbildningen omfattar kommunal vuxenutbildning (komvux), särvux och kvalificerad yrkesutbildning (KY). Verksamheten bedrivs både i kommunal regi och som entreprenad av privata utbildningsanordnare. De kommunala enheterna är Västerorts vuxengymnasium (f d Kämpingseskolan), Åsö vuxengymnasium, Särvux och Frans Schartaus handelsinstitut. Vuxenutbildning finns även på vissa gymnasieskolor. Inom den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen kan de studerande välja mellan 19 upphandlade anordnare och egenregin. Studier kan påbörjas vid fem tillfällen per år. Nuvarande avtal inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning gäller som längst till sommaren 2011.

BEHOVSANALYS

Behovet av lokaler för vuxenutbildning styrs av en serie samspelande faktorer; bland dessa kan arbetsmarknadsläget påverka behov och dimensionering av vuxenutbildningen i staden. Under åren 2009–2011 kan nya statliga medel komma att medföra en volymökning av vuxenutbildningen beroende på hur arbetsmarknadsläget utvecklas i staden. Samtliga anordnare har fått möjlighet att komplettera sitt utbud med yrkesutbildning utifrån nya direktiv. Förvaltningens egenregi har att hantera eventuellt fler studerande inom ramen för gymnasieskolans och vuxenutbildningens egna lokaler. Lokalbehovet för den upphandlade verksamheten ligger dock utanför förvaltningens ansvarsområde.

Fördelningen av studerande mellan egenregi och upphandlad verksamhet har under de senaste åren varit att ca 45 procent av de studerande väljer egenregi. En

liten ökning skedde dock under 2008 till egenregis fördel, ca 47 procent valde en anordnare inom egenregi. Förvaltningen planerar för samma fördelning framåt.

KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Egenregins expansionsmöjligheter är starkt begränsade, då samtliga enheter med undantag av särvux delar lokaler med andra verksamheter. Expansion förutsätter att andra verksamheter lämnar lokaler eller att befintliga lokalresurser kan användas effektivare.

Västerorts vuxengymnasium och Åsö vuxengymnasium delar lokaler med socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden som driver sfi (svenska för invandrare). Inom byggnaden Åsö gymnasium finns även grundskola, gymnasieskola och Språkcentrum och en utredning pågår om möjligheten att eventuellt förlägga yrkesdansutbildningen till Åsö (se vidare under gymnasieskola)

Frans Schartaus handelsinstitut delar idag lokal med rekryteringsprogrammet som sorterar under socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Västerorts vuxengymnasium måste även bedömas utifrån att skolan inte har godkänd ventilation och ska byggas om senast till den 31 december 2012.

Antalet vuxenstuderande utgår från årsstudieplatser (helårsplatser). Inför 2009 är det budgeterat för ca 5 000 årsstudieplatser. En årsstudieplats omfattar normalt 800 studiepoäng, under det att en studerande i realiteten kan studera alltifrån enstaka kurs (100 poäng) till studiepaket på närmare 1 000 poäng. Detta gör att antalet personer vida överstiger antalet platser. För 2009 beräknas att ca 15 000 personer studerar inom komvux.

FÖRÄNDRINGAR I LOKALBESTÅNDET

Beroende på socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens framtida beslut kan rekryteringsprogrammet komma att flytta till andra lokaler. Frans Schartau kommer i sådant fall att ha kapacitet för att ta emot fler studerande inom vuxenutbildning. Då verksamheten på skolan idag är inriktad på KY-utbildningar (postgymnasiala kvalificerade yrkesutbildningar) som växer i volym är det inte troligt att stora lokalytor kan komma att finnas tillgängliga för annan verksamhet inom vuxenutbildningen. Omfattningen av skolans KY-utbildningar kan dock under perioden komma att påverkas av verksamhetens inlemmande i den nya yrkeshögskolan.

Särvux (grundläggande och gymnasial särvux) finns på Fatburgsgatan 26 i lokaler som inte är anpassade till de behov som verksamheten kräver. Avsikten är att söka

nya lokaler. Utifrån målet att integrera sÄrvux och ett generellt intresse att samla verksamhet är det önskvÄrt att flytta sÄrvux till ett befintligt vuxengymnasium. Nuvarande inhyrning är möjlig att säga upp för avflyttning den 31 mars 2010, vilket innebär att beslut måste fattas under våren 2009.

Tidigare plan för ventilationsombyggnad av Frans Schartaus Handelsinstitut har avbrutits då Sisab och utbildningsförvaltningen har olika uppfattning om fördelningen av kostnader för underhållsÅtgärder och verksamhetsanpassning. I framtida översyn av ramavtalet mellan staden och Sisab är det angeläget att klargöra ansvaret för ventilationssystem med godkänd OVK.

Nedan listas utredningar av större vikt respektive hyresgenererande investeringar från 5 mnkr och hyresförändringar från 1,0 mnkr.

Utredningsskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Inriktningsbeslut
SÄrvux	3	Flytt till befintliga lokaler bÄttre anpassade till verksamheten		2009
VÄsterorts vux	1	Ventilationsprojekt (Sisab) och begrÄnsad verksamhetsanpassning	2,0	2009

Förslagshandlingsskede

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	Genomförandebeslut
VÄsterorts vux, SÄrvux och Äsö	3	TillgänglighetsÅtgärder		2009-2010

BestÄllda projekt

Skola	Prio.	Beskrivning	Investering (mnkr)	FÄrdigstÄllt
-	-	-	-	-

KOSTNADSUTVECKLING

	2009	2010	2011	2012
BerÄknad bruttohyreskostnad per År, mnkr	19,7	13,8	14,1	14,3
BerÄknad hyresintÄkt per År, mnkr	6,2	0	0	0
Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för verksamhet i egen regi, %	6,2	6,2	6,2	6,2
Genomsnittlig hyra för pedagogiska lokaler per kvadratmeter, kr				
Genomsnittlig yta per elev/studerande, kvm				
Genomsnittlig hyreskostnad per elev/studerande, kr				

Administrativa lokaler och fackliga lokaler

INLEDNING

Administrativa lokaler omfattar lokaler för förvaltningens gemensamma administration, uppdragsavdelningens olika enheter och personalavdelningens lokaler för fackligt förtroendevalda.

BEHOVSANALYS

Behovet av administrativa lokaler har under 2007-2008 ökat för att successivt under 2009-2010 minska. Den huvudsakliga orsaken är överförandet av verksamhet till serviceförvaltningen. Behovet av lokaler för fackligt förtroendevalda bedöms stabiliseras under 2009.

KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Kapacitet i egenregi ska på sikt redovisas i form av teknisk kapacitet (utifrån exempelvis tekniska och funktionella begränsningar och myndighetskrav) och verksamhetskapacitet (utifrån verksamhetens specifika behov, exempelvis beslut om gruppstorlek). I dagsläget finns enbart ett kapacitetsmått. Denna kapacitet redovisas som teknisk kapacitet, men är i realiteten ett mellanting mellan de två kapacitetsmått som ska användas i framtiden. Under 2009-2010 ska förvaltningens kapacitetsuppgifter för egenregi uppdateras enligt de två nya kapacitetsmåten.

FÖRÄNDRINGAR I LOKALBESTÅNDET

Mindre förändringar kommer att ske i samband med att redovisningsverksamheten under 2009 och den centrala IT-funktionen under 2010 övergår till serviceförvaltningen, vilket innebär att lokaler på Hantverkargatan 2 utryms och att inhyrd lokal på Samuel Owens gata avvecklas. Det är ännu inte klart vilken verksamhet som kommer att flytta in i de då tomställda lokalerna.

Vad gäller fackliga lokaler förutsätts endast mindre justeringar ske.

KOSTNADSUTVECKLING

	2009	2010	2011	2012
Beräknad bruttohyreskostnad per år, mnkr	16,8	17,1	17,4	17,8
Beräknad hyresintäkt per år, mnkr	0	0	0	0
Genomsnittlig hyra per kvadratmeter, kr				
Genomsnittlig yta per arbetsplats, kvm				
Genomsnittlig hyreskostnad per arbetsplats, kr				